

Kommissionens arbetsprogram 2018

Sammanfattning

I detta utlåtande behandlar utskottet kommissionens arbetsprogram för 2018. Kommissionen antog arbetsprogrammet den 24 oktober 2017. Kammaren har med stöd av 9 kap. 20 § riksdagsordningen hänvisat kommissionens arbetsprogram till utrikesutskottet för granskning och utlåtande. Utskottet föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen de politiska prioriteringarna för det kommande året. Den här gången består arbetsprogrammet av två delar: en del med initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att hinna behandlas av rådet och Europaparlamentet före Europaparlamentsvalet 2019 och en del med mer framåtblickande förslag med 2025 eller ännu senare som tidshorisont.

Utskottet ser positivt på att kommissionen presenterar ett arbetsprogram med specifika initiativ då det underlättar medlemsstaternas planering av EU-arbetet och bidrar till öppenhet kring kommissionens prioriteringar. Vidare är utskottet positivt till att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som den tagit fram för sin mandatperiod. Det är välkommet att kommissionen prioriterar att omsätta redan utlovade förslag till lagstiftning och därefter genomföra dessa. Utskottet anser att EU måste uppfylla sina förpliktelser på de områden som unionen har åtagit sig och där det finns ett tydligt europeiskt mervärde. Det är även viktigt att kommissionen fortsätter att främja arbetet med bättre lagstiftning och genomförandet av det interinstitutionella avtalet.

Yttranden har lämnats av konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, försvarsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

I utlåtandet finns tio motivreservationer (S, SD, MP, V, L).

Granskade dokument

Kommissionens arbetsprogram 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Meddelandets huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets granskning	8
1. Övergripande om arbetsprogrammet	8
2. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar	11
3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik	13
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas	14
5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union.....	16
6. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende	18
7. En starkare global aktör.....	20
8. En union i demokratisk förändring	22
Reservationer	24
1. Övergripande om arbetsprogrammet, punkt 1 – motiveringen (SD)	24
2. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, punkt 3 – motiveringen (SD).....	24
3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, punkt 3 – motiveringen (V).....	25
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas, punkt 4 – motiveringen (S, MP).....	26
5. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas, punkt 4 – motiveringen (V).....	27
6. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (SD)	28
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (V)	28
8. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (L).....	29
9. En starkare global aktör, punkt 7 – motiveringen (SD)	29
10. En starkare global aktör, punkt 7 – motiveringen (V)	29
Särskilda yttranden	31
1. En union i demokratisk förändring, punkt 8 (S, MP, L)	31
2. Särskilt yttrande (SD)	31
3. Särskilt yttrande (V)	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över granskade dokument	34
<i>Bilaga 2</i>	
Förteckning över utlåtanden	35
<i>Bilaga 3</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande 2017/18:KU3y.....	37
<i>Bilaga 4</i>	
Finansutskottets yttrande 2017/18:FiU2y	41
<i>Bilaga 5</i>	
Skatteutskottets yttrande 2017/18:SkU7y	50

<i>Bilaga 6</i>	
Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU4y	55
<i>Bilaga 7</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU4y	62
<i>Bilaga 8</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2017/18:MJU3y	69
<i>Bilaga 9</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2017/18:AU2y	76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Övergripande om arbetsprogrammet**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Reservation 1 (SD) – motiveringen
- 2. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
- 3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Reservation 2 (SD) – motiveringen
Reservation 3 (V) – motiveringen
- 4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Reservation 4 (S, MP) – motiveringen
Reservation 5 (V) – motiveringen
- 5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
- 6. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Reservation 6 (SD) – motiveringen
Reservation 7 (V) – motiveringen
Reservation 8 (L) – motiveringen
- 7. En starkare global aktör**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Reservation 9 (SD) – motiveringen
Reservation 10 (V) – motiveringen
- 8. En union i demokratisk förändring**
Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Stockholm den 5 december 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Emma Nohrén (MP) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kommissionen antog den 24 oktober meddelandet Kommissionens arbetsprogram 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650). Den svenska översättningen kom in till riksdagen den 7 november. Kammaren har med stöd av 9 kap. 20 § riksdagsordningen hänvisat kommissionens arbetsprogram för 2018 till utrikesutskottet för granskning och utlåtande.

I enlighet med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning är arbetsprogrammet del av en process där EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet diskuterar och enas kring lagstiftningsprioriteringar inför kommande år genom en gemensam deklaration, vanligen i december.

Utskottet har gett övriga utskott möjlighet att yttra sig över arbetsprogrammet. Yttranden har lämnats av konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, försvarsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och arbetsmarknadsutskottet. Samtliga yttranden finns som bilagor till detta utlåtande.

Regeringen har lämnat in en faktapromemoria (2017/17:FPM24).

Utskottet följer löpande EU-frågorna inom utskottets beredningsområde. Utskottet får föredragningar av regeringen inför möten i rådet för utrikesfrågor. Därutöver äger särskilda föredragningar om EU-frågor rum. Under riksmötet 2017/18 har utskottet fått följande föredragningar på EU-området (fram till justeringen av detta betänkande):

- Ett permanent strukturerat samarbete inom den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken (Pesco). Information den 28 september av utrikesrådet Anna Karin Eneström och den 9 november av kabinetssekreterare Annika Söder, båda från Utrikesdepartementet.
- EU:s framtid. Sammanträde den 28 september med EU-kommissionär Cecilia Malmström.
- Partnerskap mellan EU-länderna och länder i södra Afrika (Sadc). Information den 10 oktober av utrikesrådet för handelsfrågor Teppo Tauriainen, Utrikesdepartementet.
- Brexit. Information den 12 oktober av statssekreterare Hans Dahlgren, Statsrådsberedningen.
- Östliga partnerskapet. Information den 9 november av kabinetssekreterare Annika Söder.

Meddelandets huvudsakliga innehåll

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen de politiska prioriteringarna för det kommande året. Den här gången består arbetsprogrammet av två delar:

en del med initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att hinna behandlas av rådet och Europaparlamentet före Europaparlamentsvalet 2019 och en del med mer framåtblickande förslag med 2025 eller ännu senare som tidshorisont. Nya förslag listas i en bilaga till arbetsprogrammet.

Vidare finns ett antal bilagor som innehåller initiativ inom kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refitprogrammet), liggande förslag som bör behandlas prioriterat, förslag som kommissionen väntas dra tillbaka och förslag på rättsakter som bör upphävas eftersom kommissionen inte längre anser dem relevanta.

Utskottets granskning

1. Övergripande om arbetsprogrammet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Jämför motivreservation 1 (SD).

Arbetsprogrammet

Arbetsprogrammet består denna gång av två delar: en del med initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att hinna behandlas av rådet och Europaparlamentet före Europaparlamentsvalet 2019 och en del med mer framåtblickande förslag med 2025 eller ännu senare som tidshorisont. Kommissionen framhåller att tonvikten nu bör ligga på att omsätta förslag som redan har lagts i praktiken.

Den första delen av arbetsprogrammet är strukturerad kring den nuvarande kommissionens tio prioriterade områden:

1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. en sammankopplad digital inre marknad
3. en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. en balanserad och progressiv handelspolitik för att styra globaliseringen
7. ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. mot en ny migrationspolitik
9. en starkare global aktör
10. en union i demokratisk förändring.

I arbetsprogrammet redovisas kommissionens prioriteringar för respektive område, och ett antal nya förslag listas i en bilaga till arbetsprogrammet.

Den andra delen av arbetsprogrammet innehåller ett antal initiativ med längre tidshorisont och tar sikte på 2025 och senare. Initiativen utgår från ett EU med 27 medlemsstater och är en del av den framtidsdiskussion som för närvarande pågår inom EU och som inleddes med kommissionens vitbok om EU:s framtid som kom tidigare under 2017. Dessa förslag avser kommissionen att lägga fram före mandatperiodens slut.

Vidare finns ett antal bilagor som innehåller initiativ inom kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refitprogrammet), liggande förslag som bör behandlas prioriterat, förslag som kommissionen

väntas dra tillbaka och förslag på rättsakter som bör upphävas eftersom kommissionen inte längre anser dem relevanta.

Regeringens faktapromemoria

Regeringen välkomnar i stort kommissionens arbetsprogram och ser positivt på att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som den tagit fram för sin mandatperiod. Arbetet fortsätter med bl.a. strategin för den digitala inre marknaden, kapitalmarknadsunionen, cirkulär ekonomi och migrationsagendan. Även kommissionens övergripande ambition om EU som en starkare global aktör och fortsatta frihandelsförhandlingar välkomnas. Regeringen anser det dock problematiskt att kommissionen öppnar för större reciprocitet i handelsutbytet med länder utanför EU. Det är därför viktigt att kommande förslag utformas så att de inte leder till ökad protektionism, vilket är negativt för EU och Sverige. Regeringen står inte bakom målet om en försvarsunion inom EU.

Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar att omsätta redan utlovade förslag till lagstiftning och därefter genomför dessa. EU måste uppfylla sina förpliktelser på de områden som unionen åtagit sig och där det finns ett tydligt europeiskt mervärde. Det är även viktigt att kommissionen fortsätter att främja arbetet med bättre lagstiftning och genomförandet av det interinstitutionella avtalet. Regeringen anser att det är positivt att kommissionen har en längre tidshorisont för genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling inklusive Parisavtalet samt klimat- och energipolitiken. Det är även viktigt att kommissionen presenterar ett förslag till modern långtidsbudget under nästa år. Regeringen ser även fram emot att kommissionen lägger fram ett förslag om rättsstatens principer i slutet av nästa år. Regeringen framhåller att varje enskilt initiativ som presenteras måste bedömas och beredas på sina egna meriter och kommer att få anledning att återkomma till riksdagen allteftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Utrikesutskottets överväganden

Utskottet är positivt till att kommissionen presenterar ett arbetsprogram med specifika initiativ då det underlättar medlemsstaternas planering av EU-arbetet och bidrar till öppenhet kring kommissionens prioriteringar. Utskottet konstaterar att arbetsprogrammet, sedan det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning trädde i kraft 2016, är en del av en process där kommissionen, rådet och Europaparlamentet diskuterar och enas kring lagstiftningsprioriteringar inför kommande år genom en gemensam deklaration. Utskottet vill framhålla de nationella parlamentens roll i detta sammanhang. Diskussionerna om prioriteringarna för kommande år inleds redan i juni genom diskussioner i allmänna rådet. För påverkan i ett tidigt skede eftersträvar riksdagen en kontinuerlig dialog med regeringen med de

instrument som står till riksdagens förfogande, såsom information, överläggning och samråd enligt de bestämmelser som finns för utskotten och EU-nämnden. Utskottets granskning av arbetsprogrammet innebär en möjlighet för riksdagen att i en samlad form förmedla sin bild av de frågor som ska behandlas inom EU-samarbetet kommande år till regeringen och kommissionen och skapa debatt kring frågorna inför att förslagen presenteras.

Utskottet är liksom regeringen positivt till att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som den tagit fram för sin mandatperiod. Precis som flera utskott framhåller i sina yttranden är det välkommet att kommissionen prioriterar att omsätta redan utlovade förslag till lagstiftning och därefter genomföra dessa. Utskottet konstaterar även att ordföranden i Europeiska rådets s.k. ledaragenda som stats- och regeringscheferna ställde sig bakom den 20 oktober 2017 ska tjäna samma syfte. Utskottet anser precis som regeringen att EU måste uppfylla sina förpliktelser på de områden som unionen har åtagit sig och där det finns ett tydligt europeiskt mervärde. Det är även viktigt att kommissionen fortsätter att främja arbetet med bättre lagstiftning och genomförandet av det interinstitutionella avtalet. Utskottet instämmer med de utskott som i sina yttranden välkomnar kommissionens avsikt att arbeta för att medlemsstaterna i högre utsträckning ska omsätta EU-rättsakter till nationell lagstiftning och att kommissionen ska stödja och samverka med medlemsstaterna för att kontrollera efterlevnaden av regelverket och hantera överträdelser.

Arbetsprogrammet för 2018 består som beskrivits ovan av två delar, en med initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att hinna behandlas före Europaparlamentsvalet 2019 och en med mer framåtblickande förslag med 2025 eller ännu senare som tidshorisont. Den senare delen har en koppling till den s.k. framtidsagendan. Precis som finansutskottet framhåller i sitt yttrande noterar utskottet att arbetsprogrammet innehåller flera långtgående initiativ med betydelse för unionens framtida inriktning. Utskottet välkomnar kommissionens ambition att föra en bred diskussion om EU:s framtid och att samsyn söks. Den demokratiska förankringen är viktig. I ljuset av Storbritanniens kommande utträde ur EU vill utskottet betona vikten av att EU hålls samman, och att ett gott samarbete och likvärdighet mellan medlemsländerna främjas. Utskottet har följt framtidsfrågorna, t.ex. genom sin granskning av kommissionens vitbok om EU:s framtid (utl. 2016/17:UU18). Då underströk utskottet bl.a. behovet och värdet av EU-samarbete i ljuset av de gränsöverskridande utmaningar som möter dagens Europa och framhöll samtidigt att EU-samarbetet måste fortsätta att utvecklas och förbättras för att behålla sin legitimitet.

Nedan kommenterar utskottet några av de områden och förslag som kommissionen tar upp i sitt arbetsprogram. Vad gäller förslag som har presenterats under föregående år men som ska tas vidare vill utskottet hänvisa till att det finns en bilaga till detta utlåtande som listar alla granskningsutlåtanden och prövningsutlåtanden i subsidiaritetsärenden som fackutskotten har gjort under 2017 (t.o.m. den 30 november 2017).

Utskottet ser fram emot att regeringen återkommer till riksdagen allteftersom de enskilda förslagen i kommissionens arbetsprogram presenteras.

Med hänvisning till det anförda ovan föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

2. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Kommissionens meddelande

Arbetsprogrammet täcker under denna prioritering en mängd olika områden, såsom investeringar, industripolitik, den cirkulära ekonomin och kompetens. Kommissionen avser att presentera ett begränsat antal förslag för att genomföra handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Förslagen rör bl.a. plastanvändning och minimikvalitetskrav för återanvänt vatten. Vidare ska kommissionen i maj 2018 lägga fram ett förslag om den fleråriga budgetramen efter 2020. Förslaget ska inkludera systemet för egna medel, dvs. inkomsterna till EU-budgeten.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet vill med anledning av det kommande förslaget om EU:s fleråriga budgetram efter 2020 framhålla vikten av att man inom EU uppnår högsta möjliga effektivitet och sparsamhet i budgetrelaterade frågor, och att unionen och medlemsländerna blir bättre och snabbare på att uppfylla sina förpliktelser i enlighet med gemensamma beslut. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen. Utskottet ser de kommande förhandlingarna som ett tillfälle att ytterligare modernisera EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. EU-budgeten ska inte finansieras genom att EU får beskattningsrätt.

Finansutskottets yttrande behandlar även utvärdering av den Europeiska fonden för strategiska investeringar och den europeiska planeringsterminen.

Skatteutskottets yttrande

När det gäller frågan om egna medel delar skatteutskottet regeringens syn att dagens system för egna medel huvudsakligen är ändamålsenligt. Utskottet anser också liksom regeringen att en omprioritering av utgifter är att föredra framför att föreslå ny finansiering och nya intäktskällor. Fördragsändringar som innebär att EU får en utökad beskattningsrätt är inget som har föreslagits i den diskussion som pågår. Enligt utskottets uppfattning är detta en riktig utgångspunkt. I diskussioner med alternativa framtidsscenarioer där samarbetet fördjupas markant och där EU-budgeten finansieras med olika EU-skatter bör Sverige markera att vi är starkt emot detta. Regeringens ståndpunkt bör därför förtydligas med att Sverige ska motverka att EU får beskattningsrätt. Utskottet anser liksom regeringen att diskussionerna om EU:s framtid bör utgå från den befintliga kompetensfördelningen mellan EU och dess medlemsstater. Detta gäller även skatteområdet.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att kommissionens handlingsplan för den cirkulära ekonomin är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet med övergången till en cirkulär ekonomi såväl inom EU som internationellt. En fungerande cirkulär ekonomi bör vara baserad på giftfria, biobaserade och resurseeffektiva kretslopp. För att åstadkomma detta behövs en bättre samordning av avfalls-, kemikalie- och produktlagstiftningen inom EU. En översyn av berörda regelverk på europeisk nivå är angelägen enligt utskottet. Hur enskilda länder använder sina egna naturresurser är emellertid en fråga som ska avgöras på nationell nivå.

När det gäller det nya initiativet om bl.a. plaster välkomnar utskottet att kommissionen under 2018 kommer att presentera den strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast som beskrivs i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottets förhoppning är att strategin kommer att innehålla konkreta förslag för att möjliggöra ett giftfritt kretslopp. Enligt utskottet bör kommissionens målsättning inte enbart vara att minska den totala mängden plaster utan också att fasa ut fossila plaster och främja en infasning av biobaserade plaster. Det är enligt utskottet viktigt att slå vakt om cirkulära system, men samtidigt måste regelverket vara utformat på ett sådant sätt att plastmaterial kan bytas ut mot material som är förnybara och att plasterna verkligen återvinns.

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandena och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Jämför motivreservation 2 (SD) och 3 (V).

Kommissionens meddelande

Kommissionen kommer att fortsätta arbetet med att förverkliga den s.k. energiunionen, bl.a. vad gäller gasförsörjning. Kommissionen avser att föreslå gemensamma regler för gasledningar som kommer in på EU:s inre gasmarknad. På längre sikt avser kommissionen att presentera ett meddelande om framtiden för EU:s energi- och klimatpolitik och ett diskussionsunderlag om ett hållbart EU 2030 med en uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling och Parisavtalet om klimatförändringar (det senare återfinns i arbetsprogrammet under rubriken En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar).

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Vad gäller de långsiktiga förslagen med sikte på 2025 anser miljö- och jordbruksutskottet att EU ska fortsätta att vara drivande i de frågor som är betydande för möjligheten att kontinuerligt höja den globala ambitionen i klimatarbetet genom den femåriga cykeln för utsläppsminskningar och dess globala översyn. Man bör också verka för utvecklingen av ett starkt gemensamt uppföljningssystem och att nästa års stödjande dialog utformas så att den skapar ett politiskt tryck att öka ambitionen för de utsläppsminskningssataganden som läggs fram eller revideras 2020. Det är också angeläget att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap, såväl i de internationella klimatförhandlingarna som i genomförandet av Parisavtalet inom och utanför EU.

Utskottet behandlar i yttrandet även sin syn på klimatpaketet. Frågor som tas upp är handeln med utsläppsrätter, utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) samt ansvarsfördelning för utsläppsminskningar i de icke-handlande sektorerna inom EU. När det gäller LULUCF måste enligt utskottet ambitionen och miljöintegriteten så långt som möjligt bevaras när LULUCF inkluderas i klimatramverket till 2030. För att säkra miljöintegriteten ska regelverket vara transparent och robust, samtidigt som det svenska självbestämmandet i skogsfrågor inte får äventyras. Referensnivåer för skogsbruket ska beräknas, och vid behov revideras, av medlemsländerna själva. Det måste också säkerställas att skogsrika länder med liknande förutsättningar ska behandlas på ett rättvist sätt utan att konkurrensen mellan dem snedvrids.

Avslutningsvis vill utskottet ge uttryck för en oro över att vissa förändringar i EU-regelverket kan komma att förhindra eller fördröja en övergång till ett biobaserat samhälle. En sådan övergång kan ske genom en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilsnåla material från jord- och skogsbruket samt genom en utveckling och användning av förnybara och klimatsmarta drivmedel (se bilaga 8 för överväganden kring övriga punkter).

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandena och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Jämför motivreservation 4 (S, MP) och 5 (V).

Kommissionens meddelande

Förslagen under denna rubrik spänner över flera områden. Kommissionen avser att se över bolagsrätten, föreslå åtgärder för att förbättra livsmedelskedjan och se över vaccinationspolitiken. Nya förslag väntas även vad gäller rättvisa skatter i den digitala ekonomin och för att färdigställa den s.k. kapitalmarknadsunionen. Vidare avser kommissionen att presentera ett paket om social rättvisa som bl.a. väntas innehålla ett förslag om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet.

Finansutskottets yttrande

Utskottet anser att det är angeläget att kapitalmarknaderna integreras ytterligare, med ett fullgott konsument- och investerarskydd och utan att den finansiella stabiliteten undergrävs. Utskottet vill också påminna om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland strider mot subsidiaritetsprincipen, och att Europeiska centralbankens (ECB) rekommendation om att ändra i sina stadgar är en önskad konsekvens av kommissionens förslag.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet ser positivt på det arbete som pågår på EU-nivå för att skapa ett momssystem som är mer motståndskraftigt mot bedrägerier. Utskottet välkomnar också initiativ som rör momssatser och förenkling av gränsöverskridande e-handel inom den digitala inre marknaden eftersom det är viktigt att potentialen i den digitala inre marknaden utnyttjas till fullo. Utskottet välkomnar också fler åtgärder för att förenkla momsens, inte minst för småföretag och för att lägga grunden för ett modernt, effektivare momssystem.

När det gäller arbetet på området för företagsbeskattning ser utskottet positivt på en utveckling inom området som även i detta sammanhang utnyttjar potentialen i den inre marknaden och som gör det lättare att bekämpa skattebedrägerier och skatteflykt. Utskottet är dock fortsatt skeptiskt till ett beskattningssystem som bygger på en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Utskottet står dessutom fast vid att ett system för beskattning av finansiella transaktioner måste utformas på ett sådant sätt att det inte påverkar de länder som liksom Sverige väljer att inte delta i ett närmare samarbete på detta område.

Utskottet efterlyser liksom föregående år förnyade initiativ när det gäller arbetet med ett nytt energiskattedirektiv. Ett nytt och modernare energiskattedirektiv skulle underlätta för Sverige att agera målinriktat och ha en högre ambitionsnivå på energi- och klimatområdet. Betydelsen av ett modernt system för ekonomiska styrmedel på detta område kan inte nog framhållas.

Vad gäller det aviserade förslaget om EU-regler för skatt på vinster i multinationella företag i den digitala ekonomin vill utskottet i avvaktan på förslaget rent generellt redan nu anföra att man ser med stor tvekan på förslag som innehåller avsteg från de grunder för beräkning av inkomst som traditionellt sett används vid inkomstbeskattningen av företags vinster.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet anser att frågor som rör sysselsättning och socialpolitik är fundamentala för alla medlemsstater. EU arbetar i många avseenden med dessa frågor. Exempelvis finns gemensamma regler för skydd av arbetstagare, och medlemsländerna samordnar sin politik på sysselsättningsområdet inom ramen för EU:s tillväxtstrategi, Europa 2020. I huvudsak tillhör dock dessa frågor medlemsländernas kompetens. Utskottet noterar att förslaget om en ny arbetsmarknadsmyndighet finns under rubriken En fördjupad och mer rättvis inre marknad, vilket tyder på att kommissionen har mer långtgående ambitioner än att samordna medlemsstaternas politik. Utskottet är positivt till att förbättra samverkan mellan medlemsländerna för att motverka kringgående av lagstiftning, förbättra genomförandet, skydda arbetstagare och hantera gränsöverskridande frågor. Utskottet kan se ett behov av att samordna medlemsstaternas myndigheter men anser inte att en ny

myndighet på EU-nivå behöver inrättas för att hantera dessa frågor. Samverkan bör i första hand förbättras genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas. Exempelvis har det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet medfört nya bestämmelser om administrativt samarbete mellan myndigheter på utstationeringsområdet.

Kommissionen har ännu inte presenterat sitt konkreta förslag, men utskottet hade den 21 november 2017 en tidig överläggning med regeringen för att Sverige ska ha reella möjligheter att påverka i frågan om huruvida en ny myndighet ska inrättas. Utskottet vill framhålla att det är centralt att respektera nationella arbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på sysselsättningsområdet. Utskottet kan inte ställa sig bakom en idé om att en europeisk arbetsmarknadsmyndighet skulle ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Utskottet anser att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny myndighet skulle ha och anser till skillnad från regeringen att Sverige aktivt bör arbeta för att en arbetsmarknadsmyndighet på EU-nivå inte inrättas.

Utskottet anser att en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet inte bör finnas med i den gemensamma programförklaring med prioriteringar för det kommande året som EU:s institutioner väntas skriva under i december 2017. Utskottet anser även att en förbättrad samverkan i första hand bör ske genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas och att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet skulle ha.

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandena och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Kommissionens meddelande

Kommissionens ambition är att redan före 2017 års slut föreslå ett omfattande åtgärds paket. Förslag väntas bl.a. för att omvandla Europeiska stabiliseringsmekanismen till en europeisk valutafond inom EU-rättens ram och för att inrätta en särskild budgetpost för euroområdet i EU-budgeten, inklusive ett finansiellt instrument till stöd för de medlemsstater som är på väg att gå med i euron. I paketet väntas även ett förslag till lagstiftning för att flytta

in sakinhållet i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen (den s.k. finanspakten) under EU-rätten, samtidigt som man tar hänsyn till den flexibilitet som är inbyggd i stabilitets- och tillväxtpakten. Kommissionens avsikt är även att lägga fram ett paket med flera förslag för att komplettera den s.k. bankunionen. Med sikte på 2025 nämner kommissionen förslag såsom inrättande av en europeisk ekonomi- och finansminister och förslag om en europeisk s.k. säker placering.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet anser att det är viktigt att EU hålls samman och att frågor som rör hela EU diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. Utskottet har förståelse för euroländernas behov av att ytterligare fördjupa samarbetet sinsemellan för att säkerställa en väl fungerande valutaunion. Utskottet vill framhålla att valutaunionens funktionssätt kan förbättras om medlemsländerna nationellt för en ekonomisk politik som är förenlig med att de har euron som valuta. Det är i sammanhanget helt centralt att länderna för en ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns ett nationellt ägarskap för genomförandet av olika strukturreformer.

Utskottet betonar att prioritet bör ges åt att effektivt genomföra de åtgärder som redan vidtagits för att förbättra valutaunionens funktionssätt, snarare än att etablera nya förfaranden och institutioner. Utskottet ifrågasätter om tidpunkten är den rätta för diskussioner om mer långtgående förslag såsom inrättandet av en europeisk finansminister och en europeisk säker placering. Sådana förslag kan med fördel anstå till dess att ett effektivt genomförande av existerande funktioner och redan beslutade åtgärder kan konstateras. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla att en gemensam representation för euroområdet i Internationella valutafonden (IMF) inte får ske på bekostnad av det väl fungerande samarbete som i dag finns i valutafonden mellan de nordisk-baltiska länderna.

Sverige står utanför valutaunionen, och betydelsen av detta måste vara reell. En eventuell ökad överstatlig styrning av euroområdet som motiveras av valutaunionens funktion får inte innebära bindningar för Sverige per automatik, och riksdagens finansmakt får inte urholkas.

Liksom tidigare vill utskottet också framhålla att olika instrument för riskdelning till sin natur kan ha en negativ påverkan på medlemsländernas incitament att föra en ansvarsfull politik. Åtgärder för riskminimering bör utformas på ett sådant sätt att de ger utrymme för medlemsländerna att ta hänsyn till landsspecifika risker och vidta åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Utskottet påminner om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler i tillsynsförordningen och i kapitaltäckningsdirektivet strider mot subsidiaritetsprincipen och minskar medlemsländernas flexibilitet när det gäller att hantera identifierade system- och makrotillsynsrisiker.

Utskottet konstaterar slutligen att regeringen avser att utreda vad det skulle betyda för Sverige att gå med i bankunionen.

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandet och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

6. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Jämför motivreservation 6 (SD), 7 (V) och 8 (L).

Kommissionens meddelande

Kommissionen aviserar ett antal förslag för att färdigställa den s.k. säkerhetsunionen. Det rör bl.a. förslag om kompatibilitet mellan EU:s informationssystem för säkerhet, gräns- och migrationshantering, förslag om bättre gränsöverskridande tillgång för brottsbekämpande myndigheter till elektroniska bevis, Refit-översyn av förordningen om saluföring och användning av s.k. sprängämnesprekursorer samt initiativ för lättare tillgång till och användning av finansuppgifter av brottsbekämpande myndigheter. På längre sikt vill kommissionen lägga fram ett förslag om att eventuellt utöka den nya Europeiska åklagarmyndighetens uppgifter till bekämpning av terrorism. Kommissionen nämner även förslag för att stärka konsumenters rättigheter, eventuell lagstiftning för att kunna ta bort terroristrelaterat innehåll på nätet, förslag om datalagring och förslag om datasamarbete med Japan. Kommissionen kommer att föreslå en stärkning av civilskyddsmekanismen så att den får en egen operativ kapacitet. Kommissionen vill fortsätta stärka cybersäkerheten och bygga upp ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet (behandlas i arbetsprogrammet under rubriken En sammankopplad digital inre marknad). Med sikte på 2025 avser kommissionen att föreslå ett initiativ för att stärka efterlevnaden av rättsstatsprincipen inom EU.

Justitieukskottets yttrande

Justitieukskottet anser att kommissionen bör lägga större vikt vid att analysera den gällande lagstiftningen när ny lagstiftning förbereds. I synnerhet när det gäller ny straffrättslig lagstiftning på EU-nivå ska sådan tas fram endast om det står klart att det bidrar med ett betydande mervärde.

Utskottet ser positivt på kommissionens ambition att färdigställa säkerhetsunionen. Ett flertal av de förslag som berör justitieutskottets beredningsområde är förslag om åtgärder mot terrorism. Utskottet anser att arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism måste bedrivas på alla nivåer och bygga på demokratiska och rättvisa grunder. Det är viktigt med en balans mellan insatserna mot terrorism och respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Utskottet är kritiskt till att den nya Europeiska åklagarmyndigheten ska få utökade uppgifter som inkluderar terrorismbekämpning. Utskottet anser att terrorism är ett nationellt och globalt hot mot allas säkerhet och det demokratiska samhället. Arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism måste därför bedrivas på alla nivåer och bygga på demokratiska och rättssäkra grunder. Detta arbete bör enligt utskottet i sin helhet bedrivas på en bredare bas än genom den europeiska åklagarmyndigheten, inte minst mot bakgrund av att ett flertal medlemsländer inte deltar i samarbetet. För att kunna uppnå resultat är det viktigt att arbetet mot terrorism inte bara har ett starkt stöd från alla medlemsländer utan att alla medlemsländer också fullt ut deltar i detta arbete. Om man överlämnar delar av arbetet mot terrorism till den nya Europeiska åklagarmyndigheten finns det en risk för att arbetet med terrorismbekämpning kommer att bli lidande.

Utskottet kommenterar i yttrandet även två förslag som kommissionen redan har lagt fram och som den anser bör prioriteras. Det första rör inrättandet av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som har uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer för att komplettera och stödja det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister. Det andra rör en ändring av bestämmelserna om tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Vad gäller det andra förslaget anser utskottet att det är positivt att kommissionen har gjort en översyn av förslaget. Mot bakgrund av att det är varje medlemsstats ansvar att upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten anser utskottet att berörda medlemsstater ska ges större inflytande i förfarandet (se ytterligare information i bilaga 6).

Försvarsutskottets yttrande

När det gäller förslaget om en stärkt civilskyddsmekanism och utvecklingen av dess operativa kapacitet anför försvarsutskottet att det är värdefullt att EU utvecklas inom säkerhets- och försvarsområdet. Samtidigt anser utskottet att det är viktigt att värna om medlemsstaternas kompetens på området och att det bör finnas handlingsfrihet för dem att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja utvecklingen på nationell nivå. Utskottet ser därmed fram emot kommissionens konkreta förslag om en stärkt civilskyddsmekanism och utvecklingen av dess operativa kapacitet.

EU ska ta sig an de stora gränsöverskridande utmaningarna och kunna hantera många olika hot och risker. Vad EU kan göra för att stärka säkerheten

genom ett fördjupat och utökat samarbete är därmed av största vikt. Försvarsutskottet anser att det är positivt att EU utvecklas inom försvars- och säkerhetsområdet och att utvecklingen bör fördjupas inom bl.a. cybersäkerhet. Cyberfrågorna är av stor vikt, och Sverige måste se dessa med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv. Sverige bör verka för att fortsätta sitt ledarskap inom EU på det digitala området och driva den digitala agendan framåt.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet framhåller att respekten för rättsstaten och mänskliga rättigheter utgör fundament i en demokrati, och utskottet värdesätter och vill ånyo framhålla vikten av att kommissionen fortsätter sitt arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen. Utskottet välkomnar även fortsättningsvis arbete för att motverka radikaliserings och för att förebygga våldsbejakande extremism.

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandena och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

7. En starkare global aktör

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.
Jämför motivreservation 9 (SD) och 10 (V).

Kommissionens meddelande

Den övergripande målsättningen är att fortsätta genomföra den europeiska globala strategin. Kommissionen vill se ett ökat samarbete inom försvarspolitiken. Vidare avser kommissionen att föreslå en strategi för att stärka förbindelserna mellan EU och Asien, ett förnyat partnerskap med Latinamerika och Västindien och nya former för kontakterna med Indien, Iran och Irak. På längre sikt avser kommissionen att presentera en strategi för EU-medlemskap för Serbien och Montenegro med avsikten att de ska vara föregångare på västra Balkan.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet anser att frågan om det europeiska försvarets framtid blir allt viktigare utifrån det försämrade säkerhetsläget. Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbete på de områden där det finns samarbets- och

effektiviseringsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den gemensamma försvarsförmågan inom EU. Utskottet finner det angeläget med EU-samarbete för att bemöta globala utmaningar och för att förvalta och utveckla befintliga institutioner och pågående samverkan mellan EU:s medlemsstater. Utskottet är positivt till kommissionens fokus på ett ökat försvarssamarbete inom unionen. Utskottet understryker dock att det är av vikt att Sveriges intressen kan tas till vara i det allt tätare EU-samarbetet och anser att det är eftersträvansvärt att använda befintliga försvarsresurser mer effektivt. Det är samtidigt viktigt att tilldelningen av EU:s medel i samband med Europeiska försvarsfonden ger likvärdiga möjligheter till industrin i alla europeiska länder, oavsett om medlemsstaterna deltar i europeiska materialutvecklingsprojekt eller inte. Utskottet vill likaså betona att försvarssamarbetet även i fortsättningen bör ha en mellanstatlig karaktär.

Utskottet har tidigare välkomnat kommissionens arbete för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. Därmed ser utskottet positivt på kommissionens fortsatta arbete med det presenterade förslaget om att inrätta ett försvarsindustriellt forskningsprogram. Med tanke på försvarsmaterielmarknadens särart vill utskottet samtidigt understryka att samarbetet inom försvarsområdet bör ha en mellanstatlig tyngdpunkt och ta hänsyn till medlemsstaternas säkerhetsintressen. Utskottet lyfter avslutningsvis fram att Sverige bör fortsätta verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

Utrikesutskottets överväganden

Utskottet ser positivt på att kommissionen tar sitt avstamp i den globala strategin. Utskottet har vid flera tillfällen framhållit att denna strategi bör vara ramen för EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska agerande och att det är viktigt att denna genomförs. I de utmanande tider som råder måste EU stå enat och agera gemensamt för en regelbaserad global säkerhetsordning som genomsyras av multilateralism.

Kommissionen lägger under rubriken En starkare global aktör fokus på försvarsfrågorna. En av EU:s styrkor är den breda verktyglåda som finns på utrikesområdet och som kombinerar olika instrument. I den globala strategin framhålls vad gäller konflikthantering att det ska finnas en övergripande strategi för konflikter och kriser som ska genomföras genom en enhetlig användning av EU:s hela politik. Utskottet vill därför framhålla att genomförandet av strategin bör utgå i från en samlad och modern syn på säkerhet.

Vad gäller samarbetet inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik vill utskottet hänvisa till sitt utlåtande 2017/18:UU5 om kommissionens diskussionsunderlag om det europeiska försvarets framtid. Utskottet har även behandlat frågor som rör EU:s insatser i betänkande

2017/18:UU8 och Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen i betänkande 2017/18:UFöU3. I övrigt instämmer utskottet i vad som framförs i försvarsutskottets yttrande.

Utskottet ställer sig positivt till att kommissionen tänker presentera förslag till samarbeten med Asien, Indien, Iran, Irak samt Latinamerika och Västindien för att följa upp den globala strategin. Utskottet konstaterar att en bärande del av denna strategi är partnerskap med stater, regionala organ och internationella organisationer. Utskottet avser att återkomma till förslagen när de väl läggs fram.

Utskottet välkomnar att kommissionen lanserar initiativ för att ta utvidgningen framåt under sin mandatperiod. En trovärdig utvidgningspolitik förutsätter att EU står fast vid ingångna åtaganden. Utskottet anser att arbetet för att uppmuntra samtliga länder på västra Balkan att ta steg mot ett EU-närmande bör fortsätta. EU:s utvidgning har bidragit till att stärka Europas säkerhet, stabilitet och ekonomiska utveckling, och det är fortfarande ett viktigt instrument för att främja stabilitet och utveckling i EU:s närområde. Principer om konditionalitet och framsteg på egna meriter bör ligga till grund för den fortsatta processen.

Med hänvisning till det anförda ovan föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

8. En union i demokratisk förändring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Jämför det särskilda yttrandet (S, MP, L).

Kommissionens meddelande

Kommissionen väntas presentera ett meddelande om ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU när det gäller kommunikation. Med sikte på 2025 väntas förslag som handlar om att EU ska göra mindre men effektivare i form av ett meddelande om mer subsidiaritet och proportionalitet och bättre lagstiftning i EU:s dagliga verksamhet. Vidare avser kommissionen att lägga fram ett meddelande om ett effektivare och mer demokratiskt EU som ska syfta till effektivare styrning av EU. Kommissionen föreslår även under andra rubriker ökad användning av de s.k. övergångsklausulerna inom den inre marknaden och den gemensamma utrikespolitiken.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet vill även fortsättningsvis markera att öppenhet, insyn och ansvarutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv förvaltning. Det

är därför välkommet att kommissionen vill stärka det demokratiska ansvarsutkrävandet.

Utskottet vidhåller att det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras och genomföras med ett effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Kommissionens mål om stärkta kontakter med Europaparlamentet är lovvärt, som ett komplement till processen på nationell nivå.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet värdesätter kommissionens arbete för bättre lagstiftning och välkomnar initiativ för att stärka subsidiariteten. Konstitutionsutskottet konstaterar att de nationella parlamenten har en viktig roll att spela när det gäller den s.k. passerellen eller övergångsklausulen i artikel 48.7 i EU-fördraget, d.v.s. när Europeiska rådet tar initiativ till att bemyndiga rådet att gå över från beslutsfattande med enhällighet till kvalificerad majoritet eller från ett särskilt förfarande till det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Varje sådant initiativ ska översändas till de nationella parlamenten. Om en invändning från ett nationellt parlament meddelas inom sex månader från översändandet ska något beslut om ändring inte antas. Om det saknas invändningar får Europeiska rådet anta beslutet. Enligt fördraget finns det inte någon formell skyldighet för de nationella parlamenten att pröva dessa initiativ.

Varje gång Europeiska rådet tar ett sådant initiativ krävs riksdagens godkännande enligt svensk konstitutionell rätt (9 kap. 20 § riksdagsordningen). Innan regeringen biträder ett initiativ i Europeiska rådet bör även överläggning ha skett med berört utskott, och samråd ska ha skett i EU-nämnden. Utskottet vill dock på en övergripande nivå framhålla att utskottet är kritiskt till kommissionens ambition att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet, eftersom detta i realiteten innebär att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna. Detta kan utskottet inte stödja.

Utrikesutskottets överväganden

Utrikesutskottet instämmer i yttrandena och har inget övrigt att anföra. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna i denna del.

Reservationer

1. Övergripande om arbetsprogrammet, punkt 1 – motiveringen (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater är generellt negativa till arbetsprogrammet i sin helhet. Även om vissa delar i sak är positiva och framtagna med goda visioner är den övergripande problematiken just att förslagen snarare baseras på visioner än på realistiska, demokratiska och ekonomiska grunder.

Vi ser med stor oro på den pågående maktförskjutningen till Bryssel. För oss är det avgörande att Sverige har inflytande över de beslut som rör Sverige, och vi anser att Sverige aktivt ska kräva bättre medlemsvillkor i EU. För varje år som går lämnas alltmer beslutanderätt från Sverige och de övriga medlemsstaterna till ett EU som saknar både insyn och folklig förankring. Vi ser därmed vikten av att kommissionen strävar efter att öka öppenheten och lyhördheten gentemot medborgarna i sitt kommande arbete.

Vi menar även att kommissionen bör fokusera på de stora frågorna och inte på de frågor som medlemsstaterna bättre kan lösa själva och som därmed kan hanteras på lokal och regional nivå. Vi anser således att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras.

Vi ser särskilt vikten av att kommissionens prioriteringsområden är ekonomiskt transparenta och förankrade i de nationella parlamenten, då vi under lång tid påtalat stora brister i realistiska underlag, finansieringsmetoder och vem som egentligen bekostar EU-projekten. Det är därmed av stor betydelse att även proportionalitetsprincipen beaktas.

Dessutom har vi noterat att kommissionen väver in allt fler socioekonomiska åtgärder i projekt som inte har med sociala stödåtgärder att göra och att dessa projekt används till att gömma undan kostnader och effekter av andra politiska tillkortakommanden. Problemet med detta är att allt fler EU-projekt tappar sin legitimitet som reellt tillväxtskapande åtgärder.

2. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, punkt 3 – motiveringen (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater ser positivt på ett samarbete länder emellan när det gäller energi- och klimatfrågor. Men det är av stor vikt att då värna mellanstatlighet och varje lands rätt att själv utforma sin energipolitik.

Vi anser att försörjningstryggheten är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vi inser också betydelsen av att minska importen av energi från politiskt instabila stater. Försörjningstrygghet handlar även om att göra realistiska prioriteringar av de olika energislagen.

Utmaningarna ligger i att säkerställa nationell och europeisk energitillgång samt långsiktig miljöutveckling och försörjningstrygghet tillsammans med trygg finansiering och global konkurrens. Alltför stora och dyra investeringar i europeisk infrastruktur för decentraliserad produktion och grön teknik för att säkerställa klimatmål genom väderberoende förnybar energi och i vissa fall avvecklad kärnkraft ser vi som en ekonomisk orimlighet.

Vi anser att vissa subventioner av bl.a. vindkraft bör avskaffas. Att lägga för stora kostnader på europeiska företag kommer att hämma den ekonomiska tillväxten och därmed innebära minskade resurser till forskning och utveckling.

Vi menar att det bör ligga en balans i ekonomin och miljösatningarna. Sverigedemokraterna ser däremot positivt på ökat fokus på slutkunder. Våra viktigaste prioriteringar är därför ett minskat koldioxidläckage och en stärkt europeisk konkurrenskraft.

3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, punkt 3 – motiveringen (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Ställningstagande

Det är olyckligt att Sverige inom ramen för den förändrade LULUCF-förordningen öppnar för en referensnivå baserad på prognos i stället för på det historiska skogsbruket. Det riskerar att underminera integriteten i systemet och främja ökad skogsavverkning. Sverige måste därför tydligt motsätta sig ökade möjligheter att använda skogsbruket som en kolsänka. Vi i Vänsterpartiet anser inte att det finns någon risk för att skogsrika länder som Sverige kommer att behandlas på ett orättvist sätt och anser därmed att utskottets formuleringar på området är överflödiga.

4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas, punkt 4 – motiveringen (S, MP)

av Kenneth G Forslund (S), Olle Thorell (S), Krister Örnfjäder (S), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Emma Nohrén (MP) och Marie-Louise Rönnmark (S).

Ställningstagande

Vi anser inledningsvis att Sverige ska delta fullt ut, aktivt och konstruktivt i EU-samarbetet. Detta har vi anfört tidigare. Behovet av samarbete på lämpliga och relevanta nivåer har inte minskat. Enligt oss är den sociala dimensionen av väsentlig betydelse också för att den fria rörligheten ska fungera. Det europeiska samarbetet skapar välstånd för och sammanhållning mellan människor. För att tillväxten och konkurrenskraften ska öka samtidigt som våra samhällen ska hålla ihop krävs det också sociala reformer.

Arbetsmarknadsutskottet hade den 21 november 2017 en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Vår förhoppning var att utskottet skulle ge regeringen stöd att för Sveriges räkning bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan om hur en ny myndighet ska utformas.

Vi delar regeringens bedömning och stödjer regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av den nya myndigheten. Vi beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka grundläggande frågor om myndighetens utformning och därmed bevaka svenska intressen.

Mot denna bakgrund anser vi att utrikesutskottet borde lyfta fram att det är viktigt för Sverige att påverka ett förslag om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett tidigt skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen. När ett förslag väl finns på bordet kommer vi att ta ställning till det. Vi anser också att utrikesutskottet borde framföra att en ny myndighet på området bör ha ett tydligt mervärde för att vi ska kunna bejaka den.

Myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden. Den bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta ett obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Myndigheten bör inte ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal och inte heller ta egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Vidare bör framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghetssystem och principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Det är också angeläget att finansiering sker inom de ekonomiska ramarna.

5. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas, punkt 4 – motiveringen (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Ställningstagande

EU:s grundlagsfästa marknadsliberalism har sedan länge inneburit ett hinder i stärkandet av arbetstagarnas rättigheter och villkor. En viss tendens att ge arbetsrättsliga och sociala frågor ett större utrymme i överväganden inom EU-systemet kan skönjas under senare år, t.ex. i samband med den riktade omförhandlingen av utstationeringsdirektivet och i processen som nu har lett fram till antagandet av en social pelare. Det är i det perspektivet som högerpartiernas vilja att sätta käppar i hjulet för regeringens EU-arbete på arbetsmarknadsområdet generellt ska ses.

Arbetsmarknadsutskottet hade den 21 november 2017 en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Vår förhoppning var att utskottet skulle ge regeringen stöd att för Sveriges räkning bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan om hur en ny myndighet ska utformas.

Vänsterpartiet delar regeringens bedömning och stöder regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av den nya myndigheten. Vi beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka grundläggande frågor om myndighetens utformning och därmed bevaka svenska intressen – särskilt när det gäller en stark autonomi för arbetsmarknadens parter i alla frågor som rör förhållanden på arbetsmarknaden, och oviljan mot en självförstärkande överstatlig byråkrati.

Mot denna bakgrund anser vi att utrikesutskottet borde lyfta fram att det är viktigt för Sverige att påverka ett förslag om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett tidigt skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen. När ett förslag väl finns på bordet kommer vi att ta ställning till det. Vi anser också att utrikesutskottet borde framföra att en ny myndighet på området bör ha ett tydligt mervärde för att vi ska kunna bejaka den.

Myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden. Den bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta ett obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Myndigheten bör inte ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal och inte heller ta egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Vidare bör framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghetssystem och principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Det är också angeläget att finansiering sker inom de ekonomiska ramarna.

6. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Mot bakgrund av att det är varje medlemsstats ansvar att upprätthålla lag och ordning samt skydda den nationella säkerheten är det nödvändigt att det även råder en suverän beslutsrätt över gränskontrollerna när det gäller kommissionens engagemang för Schengensystemet.

När det gäller den nya europeiska åklagarmyndigheten är en utökning av dess uppgifter ett tydligt steg mot att ge mer makt till EU på bekostnad av medlemsstaternas suveräna självbestämmande. Den utvecklingen avvisas bestämt.

Vi menar att ett utökande av EU:s kapacitet på säkerhets- och försvarsområdet per automatik kommer att innebära att mer kontroll över försvarsfrågor skjuts över till unionen. Vi motsätter oss därför en utveckling av civilskyddsmekanismens operativa kapacitet, så länge den inte ligger på medlemsstaterna själva.

När det gäller samarbete om cybersäkerhet är det värt att påminna om att EU bara är ett samarbete och inte en statsbildning, vilket innebär att vi naturligtvis inte kan dela alla våra underrättelser med övriga medlemsstater. Detta faktum gör att it-säkerhet (cybersäkerhet) har sin lägsta effektiva nivå hos medlemsstaten, dvs. nationellt. Det är nämligen helt omöjligt att fullständigt skilja säkerheten i tekniksystemen från innehållet i databaser och kod.

7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Ställningstagande

Som tidigare har framförts delar Vänsterpartiet inte regeringens och utskottets positiva inställning till förslaget om ändring vad gäller bestämmelserna om tillfälligt återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna. Frågan är alltjämt problematisk ur flera perspektiv, inte minst när det gäller vilka effekter regleringen har för asylrätten. I grunden är det dessutom en fråga som medlemsstaterna helt själva bör bestämma över.

8. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, punkt 6 – motiveringen (L)

av Birgitta Ohlsson (L).

Ställningstagande

Det är positivt att den europeiska åklagarmyndigheten föreslås få utökade uppgifter i form av terrorismbekämpning. Sverige bör aktivt delta i arbetet för att utveckla och intensiviera arbetet även på åklagarsidan, inte minst när det gäller den grova organiserade brottsligheten och arbetet mot terrorism.

9. En starkare global aktör, punkt 7 – motiveringen (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Sverige bör inte delta i säkerhets- eller försvarssamarbeten inom Europeiska unionen. Sverige bör inte bidra till att militarisera EU. Att bygga upp en EU-struktur för försvar och säkerhet är att bygga en dubblerande funktion till befintliga samarbeten, inklusive Nato. Ekonomiskt och funktionellt är det bättre att satsa helt på befintliga strukturer än att investera i två olika parallella samarbeten. EU-alternativet lyfts fram som delvis mellanstatligt, men det är en illusion. Ett EU-försvaret kan inte bli annat än överstatligt i det långa loppet. Investerade pengar kan inte garantera en fullständigt mellanstatlig användning. När det gäller försvarsindustriellt samarbete bör det markeras tydligare att detta enbart ska vara mellanstatligt samtidigt som enskilda länder, som Sverige, måste ha möjlighet att utveckla sin egen industri. Någon gemensam EU-försvarsförmåga bör inte byggas upp alls, även om vi välkomnar olika medlemsstaters försvarssatsningar.

10. En starkare global aktör, punkt 7 – motiveringen (V)

av Yasmine Posio Nilsson (V).

Ställningstagande

Vi delar inte utskottets bedömning av kommissionens arbetsprogram 2018. Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Detta kräver att Sverige har en trovärdig militär alliansfrihet. Den militära alliansfriheten har tjänat Sverige och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid framöver. Den har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela en viktig internationell roll för fred och nedrustning. Vi motsätter oss militariseringen av EU och Sveriges anpassning därefter.

Att utveckla våra internationella samarbeten är viktigt och helt nödvändigt för att bygga fred och säkerhet. Det gör vi genom en framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen, inte genom ökad militarisering och upprustning. Vi ställer oss därför inte bakom utskottets ställningstagande i frågan.

Vänsterpartiet har under lång tid uppmärksammat situationen i Iran. Vi har i motioner, interpellationer, skriftliga frågor och på demonstrationer vid en lång rad tillfällen protesterat mot regimens övergrepp mot bl.a. etniska minoriteter, kvinnor, fackföreningsaktiva och hbtq-personer. Om kommissionen ska utveckla förbindelserna med Iran är det av yttersta vikt att fokus ligger på mänskliga rättigheter och att det ska väga tyngre än handel och investeringar.

Särskilda yttranden

1. En union i demokratisk förändring, punkt 8 (S, MP, L)

Kenneth G Forslund (S), Olle Thorell (S), Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (L), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Emma Nohrén (MP) och Marie-Louise Rönnmark (S) anför:

Kommissionen anför i arbetsprogrammet att den avser att komma med förslag på hur EU kan använda s.k. passereller eller övergångsklausuler inom vissa områden. Varje gång ett sådant initiativ tas kommer, som framgår av utskottets ställningstagande, det att krävas att riksdagen ger sitt godkännande. I sitt ställningstagande ger utskottet även uttryck för hur man på en övergripande nivå ser på ambitionen att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Utskottet uttalar att det är kritiskt till en sådan ambition. Enligt vår uppfattning går ett sådant uttalande alldeles för långt. Vi vill i stället framhålla vikten av att noga överväga varje enskilt förslag från kommissionen när det gäller beslut som ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet, eftersom detta i realiteten innebär att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna. EU ska bygga på en välgrundad befogenhetsfördelning mellan unionen och medlemsstaterna. Ett sådant system innebär en reglerad makt- och ansvarsfördelning där EU ägnar sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till.

2. Särskilt yttrande (SD)

Markus Wiechel (SD) och Björn Söder (SD) anför:

Utöver de områden som utskottet behandlar i utlåtandet vill vi göra följande särskilda yttrande.

När det gäller fullföljandet av den digitala inre marknaden är Sverigedemokraternas övergripande och generella syn att digitala EU-projekt inte ska vara kostnadsdrivande för nettobetalande medlemsländer samt att exempelvis digitala infrastrukturprojekt ska vara realistiskt förankrade. Sverigedemokraterna ser generellt positivt på digitaliseringen på den inre marknaden. Denna bidrar till att bl.a. varor, information och transaktioner kan hanteras mer effektivt samt till att den fysiska lokaliseringen av företag spelar mindre roll. Allt fler arbetsuppgifter och nya typer av lösningar kan genereras på grund av goda digitala förbindelser.

Vi ser en stor tillväxtpotential i den digitala marknaden men även försvårande omständigheter som kommissionen bör ta i största beaktning. Vi ser exempelvis behovet av lösningar och samarbeten för att försvåra för ekonomisk brottslighet och den nya typen av digitaliserad brottslighet. Även om den digitala säkerhetsmarknaden är en stor tillväxtpotential anser vi att det bör finnas en avvägning mellan tillgänglighet och säkerhet.

Kommissionen nämner även förslag om spridning av falsk information. Detta är något som vi ser positivt på, men vi menar samtidigt att detta kan misstolkas och missbrukas. Vi ser exempelvis prov på detta i en svensk myndighet där en viss typ av information i projekt kan sållas bort som ”irrelevant”. Vi menar att ”korrekt” information är av betydelse och att kommissionen bör ta detta i beaktning.

När det gäller strategin Handel för alla ställer sig Sverigedemokraterna försiktigt positivt till unionens kommande handelsavtal men med betoning på hur de slutgiltiga avtalen ser ut och hur avtalen påverkar bl.a. svensk industri, sektorer, miljö och arbetsrätt.

Vi sverigedemokrater ser generellt positivt på en fri och öppen handel med varor och tjänster. Att skapa globala handelsavtal är på ett övergripande plan eftersträvt. Samtidigt är det i varje enskilt fall viktigt att förhålla sig till handelsavtalens innehåll och hur detta påverkar den svenska och europeiska marknaden. Handelsavtal kan därför riktas mot t.ex. regionala delar av världen eller slutas i form av bilaterala eller multilaterala avtal nationer emellan för att uppnå bästa möjliga effekt. Vi anser även att andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken som t.ex. djuretik, corporate social responsibility (företagens sociala ansvar, CSR) och miljöaspekter, där prioriteringen ligger i ett minskat koldioxidläckage.

Vi anser att Sverige och EU inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Få saker skulle skada Sveriges industri mer än om EU och dess handelspartner skulle börja begränsa eller på andra sätt förhindra eller fördyra internationell handel.

Vi vill i det här sammanhanget därför även betona vikten av att ett nytt handelsavtal mellan EU och Storbritannien kommer till stånd.

3. Särskilt yttrande (V)

Yasmine Posio Nilsson (V) anför:

Utöver de områden som utskottet behandlar i utlåtandet vill vi göra följande särskilda yttrande.

Vi ser med stor oro på hur EU och EU:s medlemsstater valt att möta flyktingkrisen. I en tid av flera blodiga konflikter och de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget skulle EU behöva värna asylrätten, arbeta för lagliga vägar och garantera att alla EU:s medlemsstater lever upp till sina internationella åtaganden. Dessa perspektiv saknas helt i arbetsprogrammet. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till EU:s flyktingavtal med Turkiet och Libyen.

När det gäller EU:s bistånd är ambitionen att vända dagens utveckling med sjunkande biståndsnivå bra, men inte tillräcklig. Utöver målet om att utvecklingsbiståndet från EU och dess medlemsstater ska nå upp till 0,7 procent av EU:s bruttonationalinkomst (BNI) bör EU ha som mål att andelen bundet bistånd ska sjunka och att kvaliteten på biståndet ska öka. Exempelvis

behöver de mycket omfattande avräkningar som en rad EU-länder genomför avvecklas. Att öka samstämmigheten inom EU:s relationer till utvecklingsländerna och öka fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i unionens utvecklingssamarbete är andra centrala utmaningar.

BILAGA 1

Förteckning över granskade dokument

Kommissionens arbetsprogram 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650).

BILAGA 2

Förteckning över utlåtanden

Granskningsutlåtanden 2017

Utlåtande	Grunddokument	Beslut
2016/17:JuU23 Den parlamentariska kontrollen av Europol	Utkast till text från trojkans arbetsgrupp inför EU-talmanskonferensen den 23–25 april 2017	170201
2016/17:NU22 Granskning av meddelande om ren energi för alla i EU	KOM(2016) 860	170302
2016/17:UbU13 En rymdstrategi för Europa	KOM(2016) 705	170302
2016/17:UU4 Kommissionens arbetsprogram 2017	KOM(2016) 710	170315
2016/17:JuU30 Den parlamentariska kontrollen av Europol – reviderat förslag	Ordförandeskapets kompromissförslag om formerna för den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol	170426
2016/17:KrU11 Mot en EU-strategi för internationella kulturella förbindelser	JOIN(2016) 29	170510
2016/17:KU12 Granskning av meddelande om EU:s stöd till förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism	KOM(2016) 379	170607
2016/17:UU18 Vitbok om EU:s framtid	KOM(2017) 2025	170614
2017/18:NU8 Granskning av kommissionens diskussionsunderlag om globaliseringen	KOM(2017) 240	171025
2017/18:UU5 Diskussionsunderlag om det europeiska försvarets framtid	KOM(2017) 315	171108
2017/18:FöU10 Start för Europeiska försvarsfonden	KOM(2017) 295	171108
2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union	KOM(2017) 291	171115
2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser	KOM(2017) 358	171115

Prövningsutlåtanden 2017

Utlåtande	Grunddokument	Beslut
2016/17:FiU38	KOM(2016) 850	170301
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ändringar i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet	KOM(2016) 854	
2016/17:AU17	KOM(2017) 253	170620
Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare (minoritetsutlåtande)		
2017/18 FiU:7 Ändrade regler för tillsyn över centrala motparter i EU och i tredje land	KOM(2017) 331	171011

BILAGA 3

Konstitutionsutskottets yttrande 2017/18:KU3y

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650) inklusive bilagor, i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet framhåller bl.a. vikten av att kommissionen fortsätter sitt arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen. Utskottet konstaterar också att de nationella parlamenten har en viktig roll att spela när det gäller den s.k. passerellen eller övergångsklausulen i EU-fördraget, dvs. när Europeiska rådet tar initiativ till en övergång från beslutsfattande med enhällighet till kvalificerad majoritet. Enligt svensk rätt ska riksdagen godkänna eller avslå sådana initiativ. Utskottet är på en övergripande nivå kritiskt till kommissionens ambition att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet eftersom det i realiteten innebär att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna, vilket utskottet inte kan stödja.

I yttrandet finns ett särskilt yttrande (S, MP, L).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Den 24 oktober 2017 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650) inklusive fem bilagor. Arbetsprogrammet har två inriktningar. För det första innehåller det 15 nya initiativ som ska presenteras senast i maj 2018. För det andra innehåller arbetsprogrammet ett antal initiativ som är mer långsiktiga, för åren fram till 2025, när det nya EU med 27 medlemsstater formar sin framtid. Dessa initiativ kommer att läggas fram innan mandatperiodens slut. Arbetsprogrammet innehåller också en förteckning över pågående förslag som kommissionen prioriterar. Kommissionen lägger också fram ett antal förslag efter översyn av lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat i enlighet med det s.k. Refit-programmet. Arbetsprogrammet innehåller vidare förslag som kommissionen föreslår ska dras tillbaka och förslag som bör upphävas.

Inom konstitutionsutskottets beredningsområde är initiativen av det mer långsiktiga slaget, för åren fram till 2025. Det handlar bl.a. om initiativ för att stärka efterlevnaden av rättsstatsprincipen inom EU. Kommissionen anför att EU:s framtid beror på förmågan att upprätthålla våra gemensamma värderingar – demokrati, rättsstat och grundläggande rättigheter. Respekten för rättsstatsprincipen innebär ett oberoende rättsväsen som är fritt från politisk kontroll.

Kommissionen avser också att lägga fram förslag för ett starkare, mer effektivt och demokratiskt EU. Initiativ väntas bl.a. för att stärka principerna om subsidiaritet och proportionalitet och för att förbättra arbetet med bättre lagstiftning i EU. Syftet är att EU endast ska agera i de stora frågorna och när EU tillför ett mervärde.

Kommissionen avser vidare att komma med förslag på hur EU kan använda s.k. passereller eller övergångsklausuler i fördragen inom vissa områden, förutsatt att samtliga stats- och regeringschefer går med på det. Kommissionen avser att lägga fram ett meddelande för att åstadkomma en effektivare lagstiftningsprocess i frågor som rör den inre marknaden genom att öka användningen av omröstning med kvalificerad majoritet och det ordinarie lagstiftningsförfarandet på grundval av artikel 48.7 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Kommissionen avser också att ta initiativ till mer effektivitet och konsekvens i genomförandet av den gemensamma utrikespolitiken genom utökad användning av omröstning med kvalificerad majoritet på grundval av artikel 31.3 i EU-fördraget.

I den löpande brödtexten nämns även vissa andra åtgärder, som t.ex. att kommissionen kommer att fortsätta att hjälpa medlemsstaterna att motverka radikalisering.

Utskottets ställningstagande

Respekten för rättsstaten och mänskliga rättigheter utgör fundament i en demokrati, och konstitutionsutskottet värdesätter och vill ånyo framhålla vikten av att kommissionen fortsätter sitt arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen (se även yttr. 2016/17:KU5y). Utskottet värdesätter också kommissionens arbete för bättre lagstiftning och välkomnar initiativ för att stärka subsidiariteten (se även utl. 2015/16:KU3). Utskottet välkomnar även fortsatt arbete för att motverka radikaliserings och för att förebygga våldsbejakande extremism (se även utl. 2016/17:KU12).

Konstitutionsutskottet konstaterar att de nationella parlamenten har en viktig roll att spela när det gäller den s.k. passerellen eller övergångsklausulen i artikel 48.7 i EU-fördraget, dvs. när Europeiska rådet tar initiativ till att bemyndiga rådet att gå över från beslutsfattande med enhällighet till kvalificerad majoritet eller från ett särskilt förfarande till det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Varje sådant initiativ ska översändas till de nationella parlamenten. Om en invändning från ett nationellt parlament meddelas inom sex månader från översändandet ska något beslut om ändring inte antas. Om det saknas invändningar får Europeiska rådet anta beslutet. Enligt fördraget finns det inte någon formell skyldighet för de nationella parlamenten att pröva dessa initiativ.

Varje gång Europeiska rådet tar ett sådant initiativ krävs riksdagens godkännande enligt svensk konstitutionell rätt (9 kap. 20 § riksdagsordningen). Innan regeringen biträder ett initiativ i Europeiska rådet bör även överläggning ha skett med berört utskott och samråd ska ha skett i EU-nämnden.

Utskottet vill dock på en övergripande nivå framhålla att utskottet är kritisk till kommissionens ambition att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet, eftersom detta i realiteten innebär att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna. Detta kan utskottet inte stödja.

Stockholm den 23 november 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Annicka Engblom (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Marta Obminska (M), Emanuel Öz (S), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S), Lisbeth Sundén Andersson (M) och Eva-Lena Gustavsson (S).

Särskilt yttrande

Kommissionens arbetsprogram för 2018 (S, MP, L)

Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Veronica Lindholm (S), Agneta Börjesson (MP), Emanuel Öz (S), Tina Acketoft (L), Laila Naraghi (S) och Eva-Lena Gustavsson (S) anför:

Vi delar utskottets uppfattning i de frågor som tas upp i utskottets ställningstagande, såsom vikten av att kommissionen fortsätter sitt arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen samt dess fortsatta arbete för att motverka radikalisering och för att förebygga våldsbejakande extremism. Som uppmärksammas i utskottets yttrande anför kommissionen i arbetsprogrammet att den avser att komma med förslag på hur EU kan använda s.k. passereller eller övergångsklausuler inom vissa områden. Varje gång ett sådant initiativ tas kommer, som framgår av utskottets ställningstagande, att krävas att riksdagen ger sitt godkännande. I sitt ställningstagande ger utskottet även uttryck för hur man på en övergripande nivå ser på ambitionen att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Utskottet uttalar att det är kritiskt till en sådan ambition. Enligt vår uppfattning går ett sådant uttalande alldeles för långt. Vi vill i stället framhålla vikten av att noga överväga varje enskilt förslag från kommissionen avseende beslut som ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet, eftersom detta i realiteten innebär att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna. EU ska bygga på en välgrundad befogenhetsfördelning mellan unionen och medlemsstaterna. Ett sådant system innebär en reglerad makt- och ansvarsfördelning där EU ägnar sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till.

BILAGA 4

Finansutskottets yttrande 2017/18:FiU2y

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Kammaren har hänvisat kommissionens arbetsprogram för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratisk EU (KOM(2017) 650) till utrikesutskottet. Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över de frågor i arbetsprogrammet som rör finansutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Den 24 oktober 2017 presenterade kommissionen arbetsprogrammet för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650).

Liksom tidigare år utgår arbetsprogrammet för 2018 från kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden 2014–2019. Kommissionen har även delat upp programmet i två delar. Den första delen består av 15 initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att ge tillräckligt med tid för rådet och Europaparlamentet att anta förslagen före valen till Europaparlamentet 2019. Den andra delen består av mer långsiktiga förslag, med 2025 som tidshorisont och med EU27 i åtanke.

Arbetsprogrammet har fem bilagor. De två första innehåller nya initiativ. Den tredje anger liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsarbetet under 2018. I den fjärde och den femte bilagan listas liggande förslag och gällande rättsakter som ska dras tillbaka respektive upphävas på grund av att de blivit föråldrade. Med arbetsprogrammet följer också ett arbetsdokument om framstegen i Refit-arbetet, som gäller utvärdering av den gällande lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat.

Detta är det andra året som arbetsprogrammet antas under det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om bättre lagstiftning. Det innebär bl.a. att Europaparlamentet och rådet formellt har involverats i beredningen av arbetsprogrammet och att de tre institutionerna under slutet av året ska enas om en gemensam programförklaring för det kommande årets prioriteringar.

Kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden 2014–2019

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. En sammankopplad digital inre marknad
3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. Handel: en balanserad och progressiv handelspolicy som drar nytta av globaliseringen
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ett ömsesidigt förtroende
8. Mot en ny migrationspolitik
9. En starkare global aktör
10. En union i demokratisk förändring

Frågor inom finansutskottets beredningsområde

I arbetsprogrammet för 2018 finns frågor som rör finansutskottets beredningsområde framför allt under dessa fyra prioriteringar:

- En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar (nr. 1)
- En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas (nr. 4)
- En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union (nr. 5)
- En union i demokratisk förändring (nr. 10).

Under prioriteringarna 7 och 9 finns dessutom tre tidigare presenterade förslag som kommissionen vill ge prioritet under det kommande året.

Prioritering 1: En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Under avsnittet tar kommissionen bl.a. upp den europeiska planeringsterminen som instrument för koordinering, där fokus fortsätter att vara på investeringar, strukturreformer och sunda offentliga finanser.

Vidare ska kommissionen i maj 2018 lägga fram ett förslag om den fleråriga budgetramen efter 2020. Förslaget ska inkludera systemet för egna medel, dvs. inkomsterna till EU-budgeten. Målet är att nå en överenskommelse före utgången av 2019.

I lagstiftningsarbetet under det kommande året vill kommissionen prioritera förslagen om en förlängning av Europeiska fonden för strategiska investeringar, Efsi (KOM(2016) 597) och den s.k. omnibusförordningen (KOM(2016) 605) som gäller budgetförordningen och 15 förordningar som reglerar sektorsstöd. Det sistnämnda förslaget presenterades som en del av översynen av EU:s fleråriga budgetram.

Tidigare behandling i utskottet

Frågan om EU:s budgetpolitik behandlades senast av finansutskottet i utlåtande 2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser. Både förslaget som rörde Efsi och förslaget om den s.k. omnibusförordningen ingick i kommissionens arbetsprogram för 2017, som behandlades av utskottet i yttrande 2016/17:FiU3y. Utskottet har även subsidiaritetsprövat förslaget om att förlänga Efsi. Utskottet ansåg då att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 4: En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

När det gäller den inre marknaden framhåller kommissionen bl.a. vikten av att färdigställa kapitalmarknadsunionen. Kommissionen avser därför att under det kommande året presentera ett antal nya förslag som rör denna union:

- ett reviderat ramverk för investeringsbanker
- en handlingsplan för hållbara finanser, inklusive lagstiftningsåtgärder
- ett initiativ om finansiell teknik (fintech)
- ett förslag till EU-ramverk för gräsrotsfinansiering och person-till-person lån
- ett europeiskt ramverk för säkerställda obligationer
- ett Refit-initiativ om minskade hinder för gränsöverskridande verksamhet för alternativa investeringsfonder och fondföretag.

Därutöver planerar kommissionen att föreslå nya regler för gränsöverskridande betalningar för andra valutor än euro, utan att närmare specificera när ett sådant förslag ska komma.

Kommissionen vill i lagstiftningsarbetet under det kommande året prioritera förslagen om en europeisk privat pensionsprodukt (KOM(2017) 343), en ändring av Emirförordningen (KOM(2017) 208) samt ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland (KOM(2017) 331).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat de tre förslag som kommissionen vill prioritera i lagstiftningsarbetet. I fråga om en europeisk privat pensionsprodukt och förslaget om ändring av Emirförordningen (förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister) ansåg utskottet att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. När det gäller förslaget om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland ansåg utskottet att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och ett motiverat yttrande lämnades därför (utl. 2017/18:FiU7).

Prioritering 5: En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen förordar ett fortsatt fokus på stärkt ekonomisk och social konvergens och motståndskraft för euroområdet. Kommissionen avser att lägga fram ett antal initiativ under rubriken färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen:

- omvandling av den Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) till en europeisk valutafond inom EU:s rättsliga ram
- en särskild budgetpost för euroområdet i EU-budgeten som föreslås användas som stöd till strukturreformer, för stabilisering, som säkerhetsmekanism (backstop) för bankunionen samt till praktiskt och ekonomiskt stöd för euroanslutning
- integrering av finanspakten i EU:s rättsliga ram.

Därutöver planerar kommissionen att presentera ett meddelande om att inrätta en europeisk ekonomi- och finansminister. Kommissionen nämner även att den kommer att undersöka möjligheten till en säker placering för euroområdet

(euro area safe asset). Båda dessa frågor tas upp med tidsperspektivet 2025. Inom ramen för bankunionen planerar kommissionen att lägga fram ett förslag om att inrätta andrahandsmarknader för dåliga lån, ett förslag om skydd av långivare när företag går i konkurs och förslag till ramverk för värdepapper som garanteras av europeiska statsobligationer. De tre senare förslagen väntas presenteras under det första kvartalet 2018.

I lagstiftningsarbetet det kommande året vill kommissionen prioritera ett antal förslag på finansmarknadsområdet:

- rekommendation från Europeiska centralbanken (ECB) om ändring i bankens stadgar med anledning av kommissionens förslag om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter (CM 3730/17)
- förslag till enad representation av euroområdet i Internationella valutafonden, IMF (KOM(2015) 603)
- förslag till ändringar i tillsynsförordningen (KOM(2016) 850) och kapitaltäckningsdirektivet (KOM(2016) 854)
- förslag till ändringar vad gäller kreditinstituts och värdepappersföretags förlustabsorberings- och rekaptaliseringsskapacitet (KOM(2016) 851)
- förslag till ändring av krishanteringsdirektivet gällande förlustabsorberings- och rekaptaliseringsskapacitet (KOM(2016) 852)
- förslag till ändring av krishanteringsdirektivet gällande turordningen vid skuldnedskrivning (KOM(2016) 853)
- förslag till ram för återhämtning och resolution av centrala motparter och om ändring av förordningar (KOM(2016) 856)
- förslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem (EDIS) (KOM(2015) 586).

Tidigare behandling i utskottet

Förslagen om att inrätta en europeisk ekonomi- och finansminister, om ett europeiskt värdepapper, om bankunionen och om en enad representation av euroområdet i IMF behandlades senast av finansutskottet i betänkande 2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union.

Utskottet behandlade rekommendationen från ECB i samband med subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag till ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland (KOM(2017) 331). Rekommendationen subsidiaritetsprövades inte men utskottet konstaterade att den var en önskad konsekvens av kommissionens förslag.

Utskottet har gemensamt subsidiaritetsprövat förslaget till ändringar i tillsynsförordningen och förslaget till ändringar i kapitaltäckningsdirektivet. Utskottet ansåg att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen och ett motiverat yttrande lämnades därför (utl. 2016/17:FiU38). Utskottet har även subsidiaritetsprövat de fem olika förslagen KOM(2016) 586, KOM(2016) 851, KOM(2016) 852, KOM(2016) 853 och KOM(2016) 856, och ansett att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 7: Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ett ömsesidigt förtroende

Kommissionen vill inom detta område bl.a. prioritera förslaget om ändring av direktivet om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism och om ändring av direktiv 2009/101/EG (KOM(2016) 450).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat förslaget och ansåg att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 9: En starkare global aktör

Kommissionen vill inom detta område bl.a. prioritera förslaget om beviljande av en EU-garanti till Europeiska investeringsbanken mot förluster vid lån och lånegarantier till projekt utanför unionen (KOM(2016) 583) och förslaget om upprättande av en garantifond för åtgärder avseende tredjeland (KOM(2016) 582).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat respektive förslag och ansåg att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 10: En union i demokratisk förändring

Kommissionen framhåller att Europas framtid beror på förmågan att upprätthålla de värden som håller samman unionen: demokrati, rättsstatens principer och grundläggande rättigheter. Bättre lagstiftning, ansvarsutkrävande, öppenhet och insyn är centralt. Kommissionen avser bl.a. att samarbeta med Europaparlamentet och rådet för att nå en överenskommelse om tidigare föreslagna ändringar om kommittéförfaranden och om parti-finansiering.

Enligt kommissionen kan förslaget om en europeisk ekonomi- och finansminister ses som en möjlighet att öka effektiviteten i beslutsfattandet samtidigt som det demokratiska ansvarsutkrävandet stärks.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet behandlade senast frågan om demokratisk legitimitet i betänkande 2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union. Frågan behandlades också i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2017 (yttr. 2016/17:FiU3y).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis välkomna kommissionens arbetsprogram för 2018. Arbetsprogrammet underlättar planeringen av EU-arbetet och bidrar till ökad insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Det är betydelsefullt att kommissionen så utförligt som möjligt redogör för kommande initiativ och följer de övergripande prioriteringarna för mandatperioden.

Utskottet noterar att arbetsprogrammet innehåller flera långtgående initiativ med betydelse för unionens framtida inriktning. Utskottet välkomnar kommissionens ambition att föra en bred diskussion om EU:s framtid och att samsyn söks. Den demokratiska förankringen är i detta sammanhang mycket viktig. I ljuset av Storbritanniens kommande utträde ur EU vill utskottet betona vikten av att EU hålls samman, och att ett gott samarbete och likvärdighet mellan medlemsländerna främjas.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Utskottet vill med anledning av det kommande förslaget om EU:s fleråriga budgetram efter 2020 framhålla vikten av att man inom EU uppnår högsta möjliga effektivitet och sparsamhet i budgetrelaterade frågor, och att unionen och medlemsländerna blir bättre och snabbare på att leverera i enlighet med gemensamma beslut. Utskottets ställningstagande i utlåtandet om kommissionens diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser (2017/18:FiU17) är giltigt även i detta sammanhang.

Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen.

Regeringen har fått stöd för sin linje inför förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram. Utskottet ser de kommande förhandlingarna som ett tillfälle att ytterligare modernisera av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. EU-budgeten ska inte finansieras genom att EU får beskattningsrätt.

Utskottet har tidigare tagit del av kommissionens slutsatser av de utvärderingar som gjorts av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) och har då instämt i att det finns tecken på att Efsi fungerar som avsett. Utskottet konstaterar dock att det fortfarande finns ett behov av att utvärdera Efsis bidrag till finansieringen av ekonomin i stort.

Utskottet välkomnar den europeiska planeringsterminens övergripande inriktning på investeringar, strukturreformer och sunda offentliga finanser och kommer att följa arbetet med intresse.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

För Sveriges del är det av stor betydelse att den inre marknaden utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet

anser att det är angeläget att kapitalmarknaderna integreras ytterligare, med ett fullgott konsument- och investerarskydd och utan att den finansiella stabiliteten undergrävs. Utskottet kommer med intresse att ta del av de förslag som kommissionen avser att presentera.

Utskottet vill i det sammanhanget också påminna om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeländ strider mot subsidiaritetsprincipen, och att ECB:s rekommendation om ändring i bankens stadgar är en önskad konsekvens av kommissionens förslag (utl. 2017/18:FiU7).

En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottet konstaterar att ställningstagandet som gjordes i utlåtandet om kommissionens diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union (utl. 2017/18:FiU18) är aktuellt även i detta sammanhang.

Utskottet anser att det är viktigt att EU hålls samman och att frågor som rör hela EU också ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. Utskottet har förståelse för euroländernas behov av att ytterligare fördjupa samarbetet sig emellan för att säkerställa en väl fungerande valutaunion. Utskottet vill framhålla att valutaunionens funktionssätt kan förbättras om medlemsländerna nationellt för en ekonomisk politik som är förenlig med att de har euron som valuta. Det är i sammanhanget helt centralt att länderna för en ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns ett nationellt ägarskap för genomförandet av olika strukturreformer.

Utskottet betonar att prioritet bör ges åt att effektivt genomföra de åtgärder som redan vidtagits för att förbättra valutaunionens funktionssätt, snarare än att etablera nya förfaranden och institutioner. Utskottet ifrågasätter om tidpunkten är den rätta för diskussioner om mer långtgående förslag såsom inrättandet av en europeisk finansminister och en europeisk säker placering. Sådana förslag kan med fördel anstå till dess att ett effektivt genomförande av existerande funktioner och redan beslutade åtgärder kan konstateras. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla att en gemensam representation för euroområdet i IMF inte får ske på bekostnad av det väl fungerande samarbete som i dag finns i valufonden mellan de nordisk-baltiska länderna.

Sverige står utanför valutaunionen, och betydelsen av detta måste vara reell. En eventuell ökad överstatlig styrning av euroområdet som motiveras av valutaunionens funktion får inte innebära bindningar för Sverige per automatik och riksdagens finansmakt får inte urholkas.

Liksom tidigare vill utskottet också framhålla att olika instrument för riskdelning till sin natur kan ha en negativ påverkan på medlemsländernas incitament att föra en ansvarsfull politik. Åtgärder för riskminimering bör utformas på ett sådant sätt att de ger utrymme för medlemsländerna att ta hänsyn till landspecifika risker och vidta åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Utskottet påminner om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler i tillsynsförordningen och i kapitaltäckningsdirektivet strider mot subsidiaritetsprincipen och minskar

medlemsländernas flexibilitet när det gäller att hantera identifierade system- och makrotillsynsrisiker (utl. 2016/17:FiU38).

Sverige deltar inte i bankunionen, men det finns anledning för Sverige att följa och vid behov försöka påverka utformningen av den. Utskottet konstaterar att regeringen avser att utreda vad det skulle betyda för Sverige att gå med i bankunionen.

En union i demokratisk förändring

Utskottet vill även fortsättningsvis markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv förvaltning. Det är därför välkommet att kommissionen vill stärka det demokratiska ansvarsutkrävandet.

Utskottet vidhåller att det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras, under ett effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Kommissionens mål om stärkta kontakter med Europaparlamentet är lovvärt, som ett komplement till processen på nationell nivå.

Stockholm den 21 november 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Ingemar Nilsson (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Marie Granlund (S), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Fredrik Schulte (M), Anette Åkesson (M), Jimmy Ståhl (SD) och Håkan Svenneling (V).

BILAGA 5

Skatteutskottets yttrande 2017/18:SkU7y

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november att ge bl.a. skatteutskottet möjlighet att yttra sig över EU-kommissionens arbetsprogram för 2018.

I yttrandet lämnar skatteutskottet sin övergripande syn på vissa delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde samt lämnar en del övriga kommentarer till pågående lagstiftningsprojekt inom EU.

Utskottets överväganden

Kort om kommissionens arbetsprogram

Varje år presenterar EU-kommissionen ett arbetsprogram som anger politiska prioriteringar och de initiativ som kommissionen avser att presentera under det kommande året. Arbetsprogrammet för 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU, (KOM(2017) 650) – presenterades den 24 oktober 2017.

Kommissionen lägger nu fram sitt arbetsprogram för de närmaste 14 månaderna fram till slutet av 2018. Detta bygger, enligt kommissionen, vidare på färdplanen för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker lade fram samtidigt med sitt tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017. Arbetsprogrammet ska hjälpa EU att hålla rätt spår genom att fortsätta att ge resultat och följa EU:s positiva agenda, och det ska också bidra till att EU koncentrerar sig på de stora frågorna där EU-insatser tillför ett tydligt och påvisbart mervärde.

Kommissionen säger att den redan har lagt fram över 80 procent av de förslag som behövs för att färdigställa den digitala inre marknaden, energiunionen, kapitalmarknadsunionen, bankunionen, säkerhetsunionen och en heltäckande europeisk migrationspolitik. Tonvikten bör nu ligga på att omsätta förslag i lagstiftning och omsätta lagstiftning i praktiken.

Arbetsprogrammet för 2018 har två inriktningar. För det första anges i arbetsprogrammet ett litet antal målinriktade lagstiftningsåtgärder för att slutföra arbete på prioriterade politikområden de närmaste månaderna. Kommissionen kommer att ha lagt fram alla lagstiftningsförslag senast i maj 2018.

För det andra innehåller arbetsprogrammet även ett antal initiativ som är mer långsiktiga, när det nya EU med 27 länder formar sin framtid för åren fram till 2025. Dessa initiativ avspeglar den diskussion som inleddes med kommissionens vitbok om EU:s framtid och talet om tillståndet i unionen. De kan alla genomföras med stöd av Lissabonfördragets outnyttjade möjligheter. Kommissionen kommer att ha lagt fram alla dessa initiativ före november 2019.

Förslag inom skatteutskottets område

Under rubriken En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas säger kommissionen att en väl fungerande inre marknad är grundbulten i EU-projektet. Den gör att personer, varor, tjänster och kapital kan röra sig friare. Den inre marknaden erbjuder möjligheter för europeiska företag och ett större utbud och lägre priser för konsumenterna. Kommissionen kommer att fortsätta sina satsningar på att skydda medlemsstaternas statsbudgetar mot skadlig skattepraxis. Det är bl.a. fråga om modernare regler

för bestämning av momssatser, nya regler om administrativt samarbete mellan medlemsstaterna i fråga om moms, ett förslag om förenklad moms för små och medelstora företag samt regler om beskattning av multinationella företags vinster i den digitala ekonomin.

Under rubriken Ett starkare EU anför kommissionen att efter vägledande politiska debatter i kommissionärskollegiet (januari 2018) och bland EU:s stats- och regeringschefer (februari 2018), kommer kommissionen att lägga fram ett heltäckande förslag om den kommande fleråriga EU-budgeten i maj 2018, bl.a. om egna medel, med beaktande av rekommendationerna i Montirapporten. Kommissionens mål är att avsluta förhandlingarna om den nya fleråriga budgetramen under den nuvarande kommissionens mandatperiod. Den nya budgeten ska hjälpa kommissionen att infria medborgarnas förväntningar på ett EU som ger resultat där det bäst behövs och bidrar till EU:s långsiktiga hållbarhet. För att bli starkare måste EU också bli effektivare. EU måste kunna agera snabbare och mer beslutsamt på en rad politiska områden så att enskilda och företag drar mer direkt fördel av EU-lagstiftningen. Kommissionen kommer därför att skissa på hur EU kan använda de s.k. passerelle-klausulerna i de gällande fördragen så att vi kan gå över från enhällighet till kvalificerad majoritet på vissa områden, förutsatt att samtliga stats- och regeringschefer går med på det. Kommissionen kommer att lägga fram sådana förslag för frågor som rör den inre marknaden.

I bilagorna till arbetsprogrammet aviseras

- Flerårig budgetram (initiativ med sikte på 2025)

Detta avser ett heltäckande förslag om en flerårig budgetram efter 2020 (2 kvartalet 2018) med förslag till nästa omgång program och nya egna medel (lagstiftning, inklusive konsekvensbedömning, artikel 311 i EUF-fördraget och andra rättsliga grunder, 2 kvartalet 2018)

- Rättvisa skatter i den digitala ekonomin

Förslag om EU-regler om skatt på vinster i multinationella företag i den digitala ekonomin (lagstiftning, inklusive konsekvensbedömning, artiklarna 113 och 115 i EUF-fördraget, 1 kvartalet 2018)

- Allmänna punktskatteregler

Översyn av direktiv 2008/118/EG för att anpassa tull- och punktskattereglerna till varandra, öka rättssäkerheten och se till att EU-lagstiftningen tillämpas enhetligt (lagstiftning, inklusive konsekvensbedömning, artikel 113 i EUF-fördraget, 1 kvartalet 2018)

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser liksom tidigare år positivt på det arbete som pågår på EU-nivå för att skapa ett momssystem som är mer motståndskraftigt mot bedrägerier. Utskottet välkomnar också initiativ som rör momsatsar och förenkling av gränsöverskridande e-handel inom den digitala inre marknaden eftersom det är viktigt att potentialen i den digitala inre marknaden utnyttjas till fullo.

Utskottet välkomnar också fler åtgärder för att förenkla momsen, inte minst för småföretag och för att lägga grunden för ett modernt, effektivare momssystem.

När det gäller arbetet på området för företagsbeskattning ser utskottet positivt på en utveckling inom området som även i detta sammanhang utnyttjar potentialen i den inre marknaden och som gör det lättare att bekämpa skattebedrägerier och skatteflykt. Utskottet är dock fortsatt skeptiskt till ett beskattningssystem som bygger på en gemensam konsoliderad bolagsskattebas.

Utskottet står dessutom fast vid att ett system för beskattning av finansiella transaktioner måste utformas på ett sådant sätt att det inte påverkar de länder som liksom Sverige väljer att inte delta i ett närmare samarbete på detta område.

Utskottet efterlyser liksom föregående år förnyade initiativ när det gäller arbetet med ett nytt energiskattedirektiv. Ett nytt och modernare energiskattedirektiv skulle underlätta för Sverige att agera målinriktat och ha en högre ambitionsnivå på energi- och klimatområdet. Betydelsen av ett modernt system för ekonomiska styrmedel på detta område kan inte nog framhållas.

Utskottet avvaktar förslaget om EU-regler om skatt på vinster i multinationella företag i den digitala ekonomin och avser att återkomma i andra sammanhang med synpunkter på det förslag som aviseras. Rent generellt vill dock utskottet anföra redan nu att man ser med stor tvekan fram mot förslag som innehåller avsteg från de grunder för beräkning av inkomst som traditionellt sett används vid inkomstbeskattningen av företags vinster.

När det slutligen gäller frågan om egna medel vill utskottet upprepa de synpunkter utskottet framfört i andra sammanhang:

I en kommande diskussion om EU:s framtida finansiering ingår frågor om beskattning i vid mening på ett flertal sätt. Redan i t.ex. rapporten från Högnivågruppen för egna medel har ett flertal kategorier av skatter diskuterats som möjliga framtida finansieringskällor. Utskottet delar regeringens syn som den framförts i andra sammanhang att dagens system för egna medel huvudsakligen är ändamålsenligt. Utskottet anser också liksom regeringen att en omprioritering av utgifter är att föredra framför att föreslå ny finansiering och nya intäktskällor.

Fördragsändringar som innebär att EU får en utökad beskattningsrätt är inget som har föreslagits i den diskussion som pågår. Enligt utskottets uppfattning är detta en riktig utgångspunkt.

Skatteutskottet menar att det i diskussionen om EU:s vitbok även bör tydliggöras hur Sverige ställer sig till den framtida finansieringen av EU. Då vitboken innehåller alternativa framtidsscenarioer där samarbetet

fördjupas markant och där EU-budgeten finansieras med olika EU-skatter bör Sverige markera att vi är starkt emot detta. Regeringens ståndpunkt bör därför förtydligas med att Sverige ska motverka att EU får beskattningsrätt.

Utskottet anser liksom regeringen att diskussioner till följd av vitboken bör utgå från den befintliga kompetensfördelningen mellan EU och dess medlemsstater. Detta gäller även skatteområdet.

Stockholm den 21 november 2017

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Jörgen Hellman (S), Cecilia Widegren (M), Maria Strömkvist (S), Helena Bouveng (M), Peter Persson (S), Olle Felten (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Rasmus Ling (MP), Lotta Finstorp (M), Anna Johansson (S), Momodou Jallow (V), Larry Söder (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezélius (S), Dennis Dioukarev (SD) och Said Abdu (L).

BILAGA 6

Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU4y

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge bl.a. justitieutskottet tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens arbetsprogram 2018 (KOM(2017) 650) inklusive bilagor, i de delar det berör respektive utskotts beredningsområde. Utskottet lämnar i yttrandet övergripande synpunkter på kommissionens arbetsprogram i de delar som berör justitieutskottets beredningsområde. Dessa delar finns främst under rubriken Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (SD, V, L och -).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Varje år presenterar kommissionen ett arbetsprogram med sina politiska prioriteringar för det kommande året, och arbetsprogrammet för 2018 lades fram den 24 oktober 2017.

Utrikesutskottet beslutade den 7 november att bl.a. ge justitie-utskottet tillfälle att senast den 21 november 2017 yttra sig över de delar i arbetsprogrammet som berör respektive utskotts beredningsområde.

Kommissionens arbetsprogram

Allmänt

Kommissionens arbetsprogram för 2018 består av två delar. Den första delen består av 15 initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att det ska finnas tillräckligt med tid för rådet och Europaparlamentet att anta förslagen före nästa Europaparlamentsval 2019. Den andra delen består av mer långsiktiga förslag med tidshorizonten 2025 och med ett EU med 27 medlemsstater i åtanke.

Kommissionens arbetsprogram för 2018 har underrubriken Ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU. I programmet beskriver kommissionen inledningsvis hur EU tydligt håller på att återhämta sig och att förtroendet och tilliten till EU återvänder. Kommissionens arbetsprogram för 2018 ska hjälpa EU att hålla rätt spår genom att fortsätta ge resultat och följa EU:s positiva agenda, och det ska enligt kommissionen bidra till att EU kan koncentrera sig på de stora frågorna där europeiska insatser tillför ett tydligt och påvisbart mervärde.

Kommissionen har redan lagt fram över 80 procent av de förslag som behövs för att färdigställa bl.a. säkerhetsunionen, så tonvikten bör nu ligga på att förslag omsätts i lagstiftning och att lagstiftning omsätts i praktiken.

Kommissionen kommer att arbeta enligt de tio prioriteringar som lades fram i början av mandatperioden. Arbetsprogrammets åtgärder är uppställda utifrån dessa.

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. En sammankopplad digital marknad
3. En motståndskraftig energiunion och en framåtblickande klimat-politik
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. Ett djupare, mer rättvist EMU
6. Handel: En balanserad och progressiv handelspolitik för att styra globaliseringen
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. Mot en ny migrationspolitik
9. En starkare global aktör

10. En union i demokratisk förändring.

De frågor som rör justitieutskottets beredningsområde finns framför allt under rubrik 7 – Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende.

Arbetsprogrammet består i sin helhet av ett meddelande och fem bilagor. I bilaga 1 listas nya initiativ som kommissionen åtar sig att ha genomfört före slutet av 2018. I bilaga 2 finns en förteckning över befintlig lagstiftning som ska ses över för att uppdateras och förbättras (s.k. Refitinitiativ). I bilaga 3 redogörs för ett antal förslag som är under behandling och som enligt kommissionen bör prioriteras i lagstiftningsprocessen. I bilaga 4 redovisas förslag som är under behandling men som ska dras tillbaka eftersom de av olika anledningar blivit inaktuella. Slutligen finns i bilaga 5 en förteckning över föråldrad lagstiftning som ska upphävas.

Justitieutskottets beredningsområde

Av de 26 nya initiativen är 2 inom justitieutskottets område. De handlar om att färdigställa säkerhetsunionen och om nya uppgifter för den nya europeiska åklagarmyndigheten (initiativ med sikte på 2025). Initiativet om säkerhetsunionen innehåller fyra olika förslag: genom-förandet av säkerhetsunionens agenda och framsteg i kampen mot terrorism (förslag om kompatibilitet mellan EU:s informationssystem för säkerhet, gräns- och migrationshantering), förslag om bättre gränsöverskridande tillgång för brottsbekämpande myndigheter till elektroniska bevis, Refit-översyn av förordningen om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer samt initiativ för att brottsbekämpande myndigheter ska få lättare tillgång till och användning av finansuppgifter.

Initiativet om nya uppgifter för den nya europeiska åklagarmyndigheten innehåller ett meddelande om att eventuellt utöka den nya europeiska åklagarmyndighetens uppgifter till bekämpning av terrorism enligt artikel 86.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Kommissionen menar att ett starkt EU också måste kunna skydda sina medborgare och se till att terrorister ställs inför rätta. Därför vill man utöka den europeiska åklagarmyndighetens uppgifter till bekämpning av terrorism, och kommissionen räknar med att göra det före det särskilda säkerhetstoppmötet i Wien i september 2018.

Utöver dessa nämns också förslag om en eventuell lagstiftning för att kunna ta bort terrorrelaterat innehåll på nätet, förslag om datalagring och förslag om datasamarbete med Japan.

I bilaga 2 redovisar kommissionen den lagstiftning man avser att se över. Av de tolv initiativen rör två justitieutskottet, nämligen initiativet till lagstiftning om säkrare id-kort och uppehållshandlingar för EU-medborgare och anhöriga till dem som inte är EU-medborgare samt en översyn av förslaget till rådets direktiv om ersättning av beslutet om provisoriska resehandlingar.

Kommissionen redogör i bilaga 3 för de förslag som är under behandling och som man anser bör prioriteras. Åtta av förslagen rör justitieutskottets område.

1. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 och (EU) 2016/1624, (KOM(2016) 731),
2. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer för att komplettera och stödja det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris-TCN-systemet) och om ändring av förordning (EU) nr 1077/2011 (KOM(2017) 344),
3. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa, om ändring av förordning (EG) nr 1987/2006 och rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av förordning (EU) nr 1077/2011 (KOM(2017) 352),
4. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande (KOM(2016) 819),
5. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 vad gäller bestämmelserna om tillfälligt återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna (KOM(2017) 571),
6. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (KOM(2016) 881),
7. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller och om ändring av förordning (EU) nr 515/2014 samt upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006 (KOM(2016) 882),
8. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring av förordning (EU) nr 515/2014 och om upphävande av förordning (EG) nr 1986/2006, rådets beslut 2007/533/RIF och kommissionens beslut 2010/261/EU (KOM(2016) 883).

För att rådet och Europaparlamentet ska kunna koncentrera sig på de verkligt väsentliga förslagen avser kommissionen att dra tillbaka ett antal förslag som

har blivit inaktuella eller inte längre är ändamålsenliga. Inget av de förslagen berör justitieutskottets beredningsområde.

Ett förslag som kommissionen däremot har för avsikt att dra tillbaka är beslutet om en gemensam åtgärd (98/699/RIF) om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott. Åtgärden har i sin helhet ersatts av direktiv (2014/42/EU) om frysning och förverkande av hjälpmedel vid vinning av brott, för alla medlemsstater som deltar i direktivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är positivt att kommissionen uttrycker en ambition att prioritera att redan lagda förslag omsätts i lagstiftning och att lagstiftning omsätts i praktiken. Detsamma gäller kommissionens ambition att prioritera satsningar på de stora frågorna där europeiska insatser kan ge en tydlig och påvisbar utdelning.

Utskottet står även fast vid sin tidigare uttalade ståndpunkt (se bl.a. yttr. 2016/17:JU5y) att kommissionen bör lägga större vikt vid att analysera den gällande lagstiftningen när ny lagstiftning förbereds. I synnerhet när det gäller ny straffrättslig lagstiftning på EU-nivå ska sådan tas fram endast om det står klart att det bidrar med ett betydande mervärde.

Utskottet är kritiskt till förslaget om att den nya europeiska åklagarmyndigheten ska få utökade uppgifter som inkluderar terrorismbekämpning. Utskottet anser i likhet med tidigare yttr. 2016/17:JUy5, att terrorism är ett nationellt och globalt hot mot allas säkerhet och det demokratiska samhället. Arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism måste därför bedrivas på alla nivåer och bygga på demokratiska och rättssäkra grunder. Detta arbete bör enligt utskottet i sin helhet bedrivas på en bredare bas än genom den europeiska åklagarmyndigheten, inte minst mot bakgrund av att ett flertal medlemsländer inte deltar i samarbetet. För att kunna uppnå resultat är det viktigt att arbetet mot terrorism inte bara har ett starkt stöd från alla medlemsländer utan att alla medlemsländer också fullt ut deltar i detta arbete. Om man överlämnar delar av arbetet mot terrorism till den nya europeiska åklagarmyndigheten, ett samarbete som flera länder inte deltar i, finns det en risk för att arbetet med terrorismbekämpning kommer att bli lidande. Utskottet kommer att få skäl att återkomma när kommissionen presenterat de nya förslagen.

Utskottet ser positivt på kommissionens ambition att färdigställa säkerhetsunionen. Ett flertal av de förslag som berör justitieutskottets beredningsområde är förslag till åtgärder mot terrorism. Som anförts anser utskottet att arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism måste bedrivas på alla nivåer och bygga på demokratiska och rättvisa grunder. Utskottet vill framhålla att det är viktigt med en balans mellan insatserna mot terrorism och respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna. Detta gäller även för de

prioriterade förslagen om ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd samt översynen av Schengens informationssystem.

Ett förslag som kommissionen vill prioritera är förslaget om att inrätta av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som har uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer för att komplettera och stödja det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris-TCN). Även om förslaget kompletterar 2016 års direktivförslag och ersätter det endast när det gäller den tekniska lösningen (för sökning och identifiering av vilken eller vilka medlemsstater som har uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare) vill utskottet framföra att det är viktigt att lagring och utbyte av personuppgifter görs med respekt för den personliga integriteten. Som utskottet också tidigare framfört (ytr. 2016/17:JU5y) är det i grund och botten ett bra förslag för att eftersträva alla människors likhet inför lagen.

Ett annat förslag som kommissionen vill prioritera är förslaget om ändring av bestämmelserna om tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Regeringens uppfattning är att det är positivt att kommissionen har gjort en översyn av förslaget så att vi får ett regelverk som överensstämmer med dagens verklighet. Regeringen anser också, mot bakgrund av att det är varje medlemsstats ansvar att upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten, att berörda medlemsstater ska ges större inflytande i förfarandet. Utskottet delar regeringens ståndpunkt (se prot. 2017/18:6 § 4).

Avslutningsvis har utskottet inga invändningar mot kommissionens förslag som ska dras tillbaka eller redan har dragits tillbaka.

Stockholm den 16 november 2017

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Rickard Nordin (C), Yasmine Posio Nilsson (V), Patrick Reslow (-), Robert Hannah (L) och Gustaf Lantz (S).

Avvikande meningar

Kommissionens arbetsprogram 2018

Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-) anför:

Vad avser kommissionens engagemang för Schengensystemet är det, mot bakgrund av att det är varje medlemsstats ansvar att upprätthålla lag och ordning samt skydda den nationella säkerheten, nödvändigt att det även råder en suverän beslutsrätt över gränskontrollerna.

När det gäller den nya europeiska åklagarmyndigheten, är en utökning av dess uppgifter ett tydligt steg mot att ge mer makt till EU på bekostnad av medlemsstaternas suveräna självbestämmande. Den utvecklingen avvisas bestämt.

Kommissionens arbetsprogram 2018

Yasmine Posio Nilsson (V) anför:

Som tidigare har framförts så delar Vänsterpartiet inte regeringens och utskottets positiva inställning till förslaget om ändring vad gäller bestämmelserna om tillfälligt återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna. Frågan är alltså ur flera perspektiv problematisk, inte minst avseende vilka effekter regleringen kan ha för asylrätten. I grunden är det dessutom en fråga som medlemsstaterna helt själva bör bestämma över.

Kommissionens arbetsprogram 2018

Roger Haddad (L) anför:

Det är positivt att den europeiska åklagarmyndigheten föreslås få utökade uppgifter i form av terrorismbekämpning. Sverige bör aktivt delta i arbetet för att utveckla och intensiviera arbetet även på åklagarsidan, inte minst när det gäller den grova organiserade brottsligheten och arbetet mot terrorism.

BILAGA 7

Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU4y

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett försvarsutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2018 (KOM(2017) 650) inklusive fem bilagor i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande främst till aktiviteter inom ramen för tre av kommissionens tio prioriteringar: en sammankopplad digital inre marknad, ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende samt EU som en starkare global aktör. De mest centrala delarna i arbetsprogrammet sett från försvarsutskottets synvinkel är följaktligen förslaget om att starta ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet, förslaget om att stärka civilskyddsmekanismen och tilldela den egen operativ kapacitet samt ambitionen att öka samarbetet inom försvarsfrågor.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2018

I kommissionens arbetsprogram för 2018 anges att kommissionen under det kommande året kommer att arbeta enligt de tio prioriteringar som lades fram i början av mandatperioden. Försvarsutskottets beredningsområde berörs av tre av prioriteringarna.

Den första prioriteringen som rör utskottets beredningsområde är En sammankopplad digital inre marknad. Kommissionen understryker att en sådan marknad måste vara pålitlig för européerna som nu möter ett ökat antal cyberattacker och hot online. För att bemöta detta presenterade kommissionen den 13 september 2017 ett antal förslag för att bättre skydda allmänheten från hot som kan uppstå genom ny teknik (JOIN(2017) 450). Syftet med förslagen är att bättre rusta EU för att bemöta cyberhot. Målet är att bygga upp högre resiliens och strategiskt oberoende, öka EU:s tekniska kapacitet och förbättra dess kompetens, samt bidra till att bygga upp en stark inre marknad. Kommissionen kommer att komplettera det presenterade paketet med att bygga ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet.

Den andra prioriteringen som berör utskottets beredningsområde är Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende. Kommissionen lyfter fram att unionens mål är att främja medborgarnas välbefinnande genom att bidra till deras säkerhet. Unionens civilskyddsmekanism är enligt kommissionen ett tecken på EU:s solidaritet både innanför och utanför unionens gränser. Kommissionen kommer därför 2018 att föreslå att civilskyddsmekanismen stärks och tilldelas egen operativ kapacitet för att försäkra att unionens krisberedskap är så effektiv och obyråkratisk som möjligt.

Den tredje prioriteringen som berör utskottets beredningsområde är EU som en starkare global aktör. Kommissionen understryker att EU fortfarande är en förebild för fred och stabilitet, men att vi inte bör ta vår egen säkerhet för given. Kommissionen anger därför att det är viktigt med ett ökat samarbete inom försvarsfrågor, vilket bör möjliggöras genom mobilisering av alla tillgängliga verktyg, inklusive EU:s budget. Den europeiska försvarsfonden (KOM(2017) 295) bör enligt kommissionen få en nyckelroll i detta arbete eftersom fonden syftar till att hjälpa medlemsstaterna att göra samverkan till regel och därigenom utveckla och förvärva central, strategisk försvarskapacitet. Kommissionen kommer under 2018 att prioritera ett effektivt genomförande av fonden samt det tidigare presenterade förslaget om att inrätta ett europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram (KOM(2017) 294).

Tidigare behandling

Försvarsutskottet har två gånger tidigare yttrat sig om kommissionens arbetsprogram (yttr. 2015/16:FöU2y och yttr. 2016/17:FöU2y). Vid båda tillfällena har kommissionens arbetsprogram innefattat den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet (KOM(2016) 950). Handlingsplanen har tre huvudspår: den europeiska försvarsfonden för att främja forskning och utveckling, främjandet av investeringar i europeisk försvarsindustri samt främjandet av den inre försvarsmarknaden. Utskottet har tidigare även granskat kommissionens meddelande om starten för den europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:FöU10). Utskottet välkomnade de förslag som presenterades i meddelandet men ansåg samtidigt att medlemsstaternas kompetens på området bör värnas och att det bör finnas handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja det nationella försvaret. I samband med behandlingen av meddelandet berörde utskottet även cybersäkerhet och vikten av internationellt samarbete kring detta. Utskottet har även tidigare, bl.a. i yttrande 2017/18:FöU1y, framhållit vikten av EU-samarbeten för att bemöta globala utmaningar.

EU:s civilskyddsmekanism har tidigare reviderats i samband med beslutandet av den nuvarande fleråriga budgetramen. Utskottet genomförde med anknytning till detta 2011 en subsidiaritetsprövning av förslaget, vilket utskottet fann förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

EU ska ta sig an de stora gränsöverskridande utmaningarna och kunna hantera många olika hot och risker. Vad EU kan göra för att stärka säkerheten genom ett fördjupat och utökat samarbete är därmed av största vikt. Försvarsutskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt (utl. 2017/18:FöU10) att det är positivt att EU utvecklas inom försvars- och säkerhetsområdet och att utvecklingen bör fördjupas inom bl.a. cybersäkerhet. Utskottet har i betänkande 2016/17:FöU3 konstaterat att cyberfrågorna är av stor vikt och att Sverige måste se dessa med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv. Sverige bör verka för att fortsätta sitt ledarskap inom EU på det digitala området och driva den digitala agendan framåt. Med detta i åtanke ser försvarsutskottet positivt på att kommissionen den 13 september 2017 presenterade ett antal förslag för att stärka medborgarnas skydd mot hot kopplade till användandet av ny teknik. Utskottet inväntar det aviserade förslaget om ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet.

Utskottet anser att det är värdefullt att EU utvecklas inom säkerhets- och försvarsområdet. Samtidigt kvarstår utskottets bedömning (utl. 2017/18:FöU10) att det är viktigt att värna om medlemsstaternas kompetens på området och att det bör finnas handlingsfrihet för dem att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja utvecklingen på nationell nivå. Utskottet ser därmed fram emot kommissionens konkreta förslag om en stärkt civilskyddsmekanism och utvecklingen av dess operativa kapacitet.

Utifrån det försämrade säkerhetsläget är frågan om det europeiska försvarets framtid allt viktigare. Utskottet har i utlåtande 2017/18:FöU10 uttryckt att Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbete på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster att göra och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den gemensamma försvarsförmågan inom EU. Utskottet vidhåller därmed den tidigare redovisade ståndpunkten (yttr. 2017/18:FöU1y) att det är angeläget med ett EU-samarbete för att bemöta globala utmaningar och att förvalta och utveckla befintliga institutioner och pågående samverkan mellan EU:s medlemsstater och att utskottet är positivt till kommissionens fokus på ökat försvarssamarbete inom unionen. Utskottet understryker dock likt tidigare (utl. 2017/18:FöU10) att det är av vikt att Sveriges intressen kan tillvaratas i det allt tätare EU-samarbetet och anser att det är eftersträvänsvärt att använda befintliga försvarsresurser mer effektivt. Det är samtidigt viktigt att tilldelningen av EU:s medel i samband med Europeiska försvarsfonden ger likvärdiga möjligheter till industrin i alla europeiska länder, oavsett om medlemsstaterna deltar i europeiska materialutvecklingsprojekt eller inte. Utskottet vill likaså, likt i yttrande 2017/18:FöU1y, betona att försvarssamarbetet även i fortsättningen bör ha en mellanstatlig karaktär.

Utskottet har tidigare i yttrande 2016/17:FöU2y välkomnat kommissionens arbete för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. Därmed ser utskottet positivt på kommissionens fortsatta arbete med det presenterade förslaget om att inrätta ett försvarsindustriellt forskningsprogram. Samtidigt vill utskottet understryka att med tanke på försvarsmaterielmarknadens särart bör samarbetet inom försvarsområdet ha en mellanstatlig tyngdpunkt och ta hänsyn till medlemsstaternas säkerhetsintressen.

Utskottet lyfter avslutningsvis fram att Sverige, som tidigare bl.a. redovisats i utlåtande 2017/18:FöU10 och yttrande 2017/18:FöU1y, bör fortsätta verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2018.

Stockholm den 21 november 2017

På försvarskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Kalle Olsson (S).

Avvikande meningar

1. Kommissionens arbetsprogram för 2018 (SD)

Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD) anför:

Sverige bör inte delta i säkerhets- eller försvarssamarbeten inom Europeiska unionen. Sverige bör inte bidra till att militarisera EU. Att bygga upp en EU-struktur för försvar och säkerhet är att bygga en dubblerande funktion till befintliga samarbeten, inklusive Nato.

Ekonomiskt och funktionellt är det bättre att satsa helt på befintliga strukturer än att investera i två olika parallella samarbeten. EU-alternativet lyfts fram som delvis mellanstatligt, men det är en illusion. Ett EU-försvar kan inte bli annat än överstatligt i det långa loppet. Investerade pengar kan inte garantera en fullständigt mellanstatlig användning.

Vi menar att ett utökande av EU:s kapacitet på dessa områden per automatik kommer att innebära att mer kontroll över försvarsfrågor skjuts över till unionen. Vi motsätter oss därför en utveckling av civilskyddsmekanismens operativa kapacitet, så länge den inte ligger på medlemsstaterna själva.

Vad gäller försvarsindustriellt samarbete bör det markeras hårdare att detta enbart ska vara mellanstatligt samtidigt som enskilda länder, som Sverige, måste ha möjlighet att utveckla sin egen industri. Någon gemensam EU-försvarsförmåga bör alls inte byggas upp, även om vi välkomnar olika medlemsstaters försvarssatsningar.

Vad gäller samarbete om cybersäkerhet är det värt att påminna om att eftersom EU bara är ett samarbete och inte en statsbildning innebär det att vi naturligtvis inte kan dela alla våra underrättelser med övriga medlemsstater. Detta faktum gör att it-säkerhet (cybersäkerhet) har sin lägsta effektiva nivå hos medlemsstaten, dvs. nationellt. Det är nämligen helt omöjligt att fullständigt skilja säkerheten i tekniksystemen från innehållet i databaser och kod.

2. Kommissionens arbetsprogram för 2018 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Jag delar inte utskottets bedömning av kommissionens arbetsprogram 2018. Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Detta kräver att Sverige har en trovärdig militär alliansfrihet. Den militära alliansfriheten har tjänat oss och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid framöver. Den har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela

en viktig internationell roll för fred och nedrustning. Jag motsätter mig militariseringen av EU och Sveriges anpassning därefter.

Att utveckla våra internationella samarbeten är viktigt och helt nödvändigt för att bygga fred och säkerhet. Det gör vi genom en framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen, inte genom ökad militarisering och upprustning. Jag ställer mig därför inte bakom utskottets yttrande i frågan.

BILAGA 8

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2017/18:MJU3y

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över EU-kommissionens arbetsprogram för 2018.

I yttrandet lämnar miljö- och jordbruksutskottet sin övergripande syn på vissa av de delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet välkomnar att EU-kommissionen under 2018 kommer att presentera den strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast som beskrivs i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottets förhoppning är att strategin kommer att innehålla konkreta förslag för att möjliggöra ett giftfritt kretslopp och att kommissionens målsättning inte enbart är att minska den totala mängden plaster, utan också att fasa ut fossila plaster och främja en infasning av biobaserade plaster.

I fråga om initiativen om en hållbar framtid för EU och om EU:s framtida energi- och klimatpolitik är det enligt utskottet bl.a. angeläget att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap i klimatfrågor och att öka ambitionerna i EU:s egen klimatlagstiftning.

När det gäller klimatpaketet framhåller utskottet sin syn beträffande ett flertal aspekter som rör de pågående prioriterade förslagen inom ramen för klimatpaketet.

Utskottets överväganden

Kort om kommissionens arbetsprogram

Allmänt

Varje år presenterar EU-kommissionen ett arbetsprogram som anger politiska prioriteringar och de initiativ som kommissionen avser att presentera under det kommande året. Arbetsprogrammet för 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650) – presenterades den 24 oktober 2017.

2018 års arbetsprogram består av två delar. Den första delen består av 15 initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att det ska finnas tillräckligt med tid för rådet och Europaparlamentet att anta förslagen före nästa Europaparlamentsval 2019. Den andra delen består av mer långsiktiga förslag med tidshorizonten 2025 och med ett EU med 27 medlemsstater i åtanke. I vanlig ordning finns även ett antal bilagor med initiativ inom Refitprogrammet (dvs. EU-kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat), liggande förslag som bör behandlas med prioritet, förslag som ska dras tillbaka och förslag som bör upphävas. Kommissionens arbetsprogram består av ett meddelande med fem bilagor där de planerade åtgärderna presenteras närmare.

Arbetsprogrammet presenteras som ett led i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning. Avtalet ingicks 2016 mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Det ska förenkla och förtydliga samarbetet mellan institutionerna, förbättra EU:s lagstiftningsarbete och se till att EU-lagstiftningen tillgodoser medborgarnas och näringslivets behov på ett bättre sätt. Enligt avtalet ska de tre institutionerna diskutera och enas om de viktigaste lagstiftningsprioriteringarna för det kommande året.

Förslag inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde

Några av de förslag som nämns i arbetsprogrammet hör till miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde. Bland de nya initiativen återfinns t.ex. förslag för att genomföra handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, förslag som rör minimikvalitetskrav för återanvänt vatten och förslag för att förbättra EU:s livsmedelskedja. Till de prioriterade förslag som är under behandling och som nämns i arbetsprogrammet hör det s.k. avfallspaketet med förslag till ändringar av fyra avfallsdirektiv inom ramen för arbetet med den cirkulära ekonomin samt klimatpaketet med förslag som avser dels EU:s system för utsläppsrätter för den handlande sektorn (EU ETS), dels utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och

skogsbruk (LULUCF) samt ansvarsfördelning för utsläppsminskningar för den icke-handlande sektorn inom EU (EU ESR).

Utskottets ställningstagande

Cirkulära ekonomin

Utskottet har tidigare redovisat sin syn på den cirkulära ekonomin (utl. 2015/16: MJU13) och har då konstaterat att kommissionens handlingsplan för den cirkulära ekonomin (KOM(2015) 614/2) är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet med övergången till en cirkulär ekonomi såväl inom EU som internationellt. En fungerande cirkulär ekonomi bör enligt utskottet vara baserad på giftfria, biobaserade och resurseffektiva kretslopp. För att åstadkomma sådana kretslopp behövs en bättre samordning av avfalls-, kemikalie- och produktlagstiftningen inom EU. En översyn av berörda regelverk på europeisk nivå är enligt utskottets mening angelägen. Hur enskilda länder använder sina egna naturresurser är emellertid en fråga som ska avgöras på nationell nivå.

När det gäller det nya initiativet om bl.a. plaster välkomnar utskottet att EU-kommissionen under 2018 kommer att presentera den strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast som beskrivs i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade förhoppning om att strategin kommer att innehålla konkreta förslag för att möjliggöra ett giftfritt kretslopp (se utl. 2015/16: MJU13). Enligt utskottet bör kommissionens målsättning inte enbart vara att minska den totala mängden plaster utan också att fasa ut fossila plaster och främja en infasning av biobaserade plaster. Det är enligt utskottet viktigt att slå vakt om cirkulära system, men samtidigt måste regelverket vara utformat på ett sådant sätt att plastmaterial kan bytas ut mot material som är förnybara och att plasterna verkligen återvinns.

En hållbar framtid för EU och EU:s framtida energi- och klimatpolitik

Utskottet har nyligen behandlat de frågor som berörs av de långsiktiga förslagen med sikte på 2025. Utskottet har i samband med en överläggning med regeringen den 5 oktober 2017 (sammanträdesprotokoll 2017/18:2) ställt sig bakom att EU ska fortsätta att vara drivande i de frågor som är betydande för möjligheten att kontinuerligt höja den globala ambitionen i klimatarbetet genom den femåriga cykeln för utsläppsminskningar och dess globala översyn. Man bör också verka för utvecklingen av ett starkt gemensamt uppföljningssystem och att nästa års stödjande dialog utformas så att den skapar ett politiskt tryck att öka ambitionen för de utsläppsminskningståtaganden som läggs fram eller revideras 2020. Det är också angeläget att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap, såväl i de internationella

klimatförhandlingarna som i genomförandet av Parisavtalet inom och utanför EU.

Klimatpaketet

Utskottet har på senare tid vid ett flertal tillfällen redovisat sin syn på klimatpaketet och dess olika delar.

Frågan om EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) behandlades senast i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17: MJU24. Som utskottet anför i betänkandet bör luftfarten utanför EES regleras på internationell nivå, och utskottet ser därför positivt på arbetet med utvecklingen och genomförandet av ett verkningsfullt globalt styrmedel för utsläpp av växthusgaser. Utskottet anser vidare att EU bör fortsätta att driva på för långtgående resultat av förhandlingarna inom FN:s sjöfartsorganisation (IMO) om utsläpp av växthusgaser. Utskottet noterar att en överenskommelse inom ramen för Montrealprotokollet träffades under 2016. Världens länder enades då om att starta utfasningen av växthusgasen fluorerade kolväten (HFC).

Förhandlingarna inom EU om en reform av EU ETS utmynnade den 9 november 2017 i en uppgörelse där kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet preliminärt kom fram till hur man ska arbeta vidare med systemet med utsläppsrätter. Utskottet välkomnar att det har träffats en överenskommelse så att arbetet med denna viktiga del av klimatpaketet nu kan fortsätta. Huvuddragen i uppgörelsen är att taket för antalet utsläppsrätter på marknaden kommer att minska med 2,2 procent fr.o.m. 2021. Den innebär vidare att flera finansieringsmekanismer ska inrättas till stöd för ekonomiska aktörer inom energisektorn och industrin för att dessa ska kunna möta innovations- och investeringsutmaningarna vid övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Huvudlinjen i den delen av uppgörelsen är att upprustningen av gamla kolkraftverk, med vissa specifika undantag, inte ska få finansieras med medel ur EU:s moderniseringsfond. Uppgårelsen innebär också att även sjöfarten senast 2023 ska omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter, detta dock under förutsättning att det inte träffas en internationell överenskommelse inom FN:s sjöfartsorganisation (IMO) om utsläpp av växthusgaser.

Utskottet har tidigare även redovisat sin syn på utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) samt ansvarsfördelning för utsläppsminskningar i de icke-handlande sektorerna inom EU (EU ESR).

I betänkande 2016/17: MJU24 konstaterar utskottet bl.a. att ansvarsfördelningen är en central del av hur EU ska nå målen till 2030 och uppfylla sitt åtagande under Parisavtalet. EU:s mål till 2030 bedöms dock inte räcka för att nå Parisavtalets mål om att sträva mot att den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader. Utskottet anser därför att Sverige ska vara drivande i arbetet för en höjning av ambitionsnivån inom EU till 2030 och på längre sikt.

I samband med en överläggning med regeringen den 5 oktober 2017 (sammanträdesprotokoll 2017/18:2) ställde sig utskottet bl.a. bakom att det generellt är viktigt att klimatregelverken utformas på ett rättvist och kostnadseffektivt sätt. Det är viktigt att undvika stora överskott av utsläppsenheter i ESR då detta minskar omställningstrycket inom EU. En så ambitiös startpunkt som möjligt är central för att begränsa det förväntade överskottet. Flexibiliteterna behöver också utformas på ett sätt som värnar systemets ambitionsnivå och miljömässiga integritet. Det kan accepteras att en reserv inrättas i ESR, men reserven behöver dock hållas så begränsad som möjligt och får inte riskera uppnåendet av EU:s gemensamma mål. Starka översynsklausuler behövs för att möjliggöra framtida höjningar av ambitionsnivåerna i 2030-ramverket så att temperaturmålen i Parisavtalet kan nås. Ambitionen och miljöintegriteten måste så långt som möjligt bevaras när LULUCF inkluderas i klimatramverket till 2030. För att säkra miljöintegriteten ska regelverket vara transparent och robust, samtidigt som det svenska självbestämmandet i skogsfrågor inte får äventyras. Referensnivåer för skogsbruket ska beräknas, och vid behov revideras, av medlemsländerna själva. Det måste också säkerställas att skogsrika länder med liknande förutsättningar ska behandlas på ett rättvist sätt utan att konkurrensen mellan dem snedvrids.

Utskottet vidhåller det som utskottet ställde sig bakom vid överläggningen med regeringen i oktober.

Avslutningsvis vill utskottet ge uttryck för en oro över att vissa förändringar i EU-regelverket kan komma att förhindra eller fördröja en övergång till ett biobaserat samhälle. En sådan övergång kan ske genom en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilsnåla material från jord- och skogsbruket samt genom en utveckling och användning av förnybara och klimatsmarta drivmedel.

Övrigt

Utskottet ser positivt på att kommissionen har för avsikt att, såväl generellt som när det gäller den lagstiftning som hör till miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde, arbeta för att medlemsstaterna i högre grad ska omsätta EU-rättsakter till nationell lagstiftning. Utskottet välkomnar också att kommissionen kommer att fortsätta arbetet med att stödja och samverka med medlemsstaterna för att kontrollera efterlevnaden av regelverket och för att hantera överträdelser av detsamma.

Stockholm den 21 november 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

*Matilda Ernkran*s

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkran (S), Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Petra Ekerum (S) och Cassandra Sundin (SD).

Avvikande meningar

Kommissionens arbetsprogram 2018 (V)

Jens Holm (V) anför:

Det är olyckligt att Sverige inom ramen för den förändrade LULUCF-förordningen öppnar för en referensnivå baserad på prognos i stället för det historiska skogsbruket. Det riskerar att underminera integriteten i systemet och främja ökad skogsavverkning. Sverige måste därför tydligt motsätta sig ökade möjligheter att använda skogsbruket som en kolsänka. Vi anser inte att det finns någon risk för att skogsrika länder som Sverige kommer att behandlas på ett orättvist sätt, varför vi anser att utskottets formuleringar på området är överflödiga.

BILAGA 9

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2017/18:AU2y

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge bl. a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över Kommissionens arbetsprogram 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650).

Arbetsmarknadsutskottet begränsar sitt yttrande till det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet.

Utskottet föreslår att utrikesutskottet i sin granskning lyfter att en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet *inte* bör finnas med i den gemensamma programförklaring med prioriteringar för det kommande året som EU:s institutioner väntas skriva under i december 2017. Utrikesutskottet bör framhålla att samverkan i första hand bör förbättras genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas och att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet skulle ha.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, MP, V).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2018

Bakgrund

Europeiska kommissionen presenterade den 24 oktober 2017 Kommissionens arbetsprogram 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650). Det är det fjärde och sista arbetsprogrammet som den nuvarande kommissionen lägger fram. Arbetsprogrammet innehåller dels nya förslag som ska komma senast i maj 2018, dels ett antal mer framåtblickande initiativ med sikte på 2025. Arbetsprogrammet utgår från kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och bygger på det tal som Jean-Claude Juncker höll om tillståndet i unionen den 13 september 2017.

Under hösten 2017 ska kommissionen, rådet och Europaparlamentet enas om en gemensam programförklaring med prioriteringar för det kommande året. Programförklaringen ska läggas fram i december 2017.

En europeisk arbetsmarknadsmyndighet

I arbetsprogrammet, under prioriteringen En fördjupad och mer rättvis inre marknad, aviserar kommissionen bl.a. ett paket för social rättvisa. Ett initiativ som ingår i paketet är ett förslag om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Kommissionen avser att lägga fram ett sådant förslag under våren 2018.

Juncker säger i sitt tal om tillståndet i unionen den 13 september 2017 att det är orimligt att ha en bankmyndighet som övervakar bankstandarder men inte någon arbetsmarknadsmyndighet i EU för att säkerställa rättvisa på vår inre marknad. En europeisk arbetsmarknadsmyndighet ska enligt Juncker bl.a. övervaka att utstationeringsdirektivet efterlevs av medlemsstaterna.

I ett faktablad om den planerade myndigheten skriver kommissionen att myndigheten ska se till att EU:s bestämmelser om arbetskraftens rörlighet tillämpas rättvist, enkelt och effektivt. Där står vidare att arbetsmarknadsmyndigheten ska förbättra samarbetet mellan arbetsmarknadsmyndigheterna på olika nivåer och även underlätta hanteringen av gränsöverskridande fall. Vidare ska myndigheten motverka missbruk av arbets- och sociallagstiftningen och organisera gemensamma gränsöverskridande kontroller.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inledningsvis att frågor som rör sysselsättning och socialpolitik är fundamentala för alla medlemsstater. EU arbetar i många avseenden med dessa frågor. Exempelvis finns gemensamma regler för skydd av arbetstagare,

och medlemsländerna samordnar sin politik på sysselsättningsområdet inom ramen för EU:s tillväxtstrategi, Europa 2020. I huvudsak tillhör dock dessa frågor medlemsländernas kompetens.

I arbetsprogrammet för 2018 aviserar kommissionen ett förslag om att inrätta en europeisk arbetsmarknadsmyndighet vars uppgift ska vara att se till att EU:s bestämmelser om arbetskraftens rörlighet tillämpas rättvist, enkelt och effektivt. Utskottet noterar att förslaget finns under rubriken En fördjupad och mer rättvis inre marknad, vilket tyder på att kommissionen har mer långtgående ambitioner än att samordna medlemsstaternas politik.

Utskottet är positivt till att förbättra samverkan mellan medlemsländerna för att motverka kringgående av lagstiftning, förbättra genomförandet, skydda arbetstagare och hantera gränsöverskridande frågor. Utskottet kan se ett behov av att samordna medlemsstaternas myndigheter men anser inte att en ny myndighet på EU-nivå behöver inrättas för att hantera dessa frågor. Samverkan bör i första hand förbättras genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas. Exempelvis har det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet medfört nya bestämmelser om administrativt samarbete mellan myndigheter på utstationeringsområdet.

Kommissionen har ännu inte presenterat sitt konkreta förslag, men utskottet hade den 21 november 2017 en tidig överläggning med regeringen för att Sverige ska ha reella möjligheter att påverka i frågan om huruvida en ny myndighet ska inrättas. Utskottet vill framhålla att det är centralt att respektera nationella arbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på sysselsättningsområdet. Utskottet kan inte ställa sig bakom en idé om att en europeisk arbetsmarknadsmyndighet skulle ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Utskottet anser att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny myndighet skulle ha och anser till skillnad från regeringen att Sverige aktivt bör arbeta för att en arbetsmarknadsmyndighet på EU-nivå inte inrättas.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram för 2018 lyfter fram att en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet *inte* bör finnas med i den gemensamma programförklaring med prioriteringar för det kommande året som EU:s institutioner väntas skriva under i december 2017. Utrikesutskottet bör framhålla att en förbättrad samverkan i första hand bör ske genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas och att det kan ifrågasättas vilket mervärde en ny europeisk arbetsmarknadsmyndighet skulle ha.

Stockholm den 28 november 2017

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Patrik Björck (S), Annika Carlsson (C), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Fredrik Malm (L), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S), Erik Andersson (M) och Eva Lohman (M).

Avvikande meningar

1. Kommissionens arbetsprogram 2018 (S, MP)

Raimo Pärssinen (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Helén Pettersson i Umeå (S) och Magnus Manhammar (S) anför:

Vi anser inledningsvis att Sverige ska delta fullt ut, aktivt och konstruktivt i EU-samarbetet. Detta har vi anfört tidigare. Behovet av samarbete på lämpliga och relevanta nivåer har inte minskat. Enligt oss är den sociala dimensionen av väsentlig betydelse också för att den fria rörligheten ska fungera. Det europeiska samarbetet skapar välbefinnande för och sammanhållning mellan människor. För att tillväxten och konkurrenskraften ska öka samtidigt som våra samhällen ska hålla ihop krävs det också sociala reformer.

Utskottet hade den 21 november 2017 en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Vår förhoppning var att utskottet skulle ge regeringen stöd att för Sveriges räkning bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan om hur en ny myndighet ska utformas.

Vi delar regeringens bedömning och stödjer regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av den nya myndigheten. Vi beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka grundläggande frågor om myndighetens utformning och därmed bevaka svenska intressen.

Mot denna bakgrund föreslår vi att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram 2018 lyfter att det är viktigt för Sverige att påverka ett förslag om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett tidigt skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen. När ett förslag väl finns på bordet kommer vi att ta ställning till det. Utrikesutskottet bör också redogöra för vår uppfattning om att en ny myndighet på området bör ha ett tydligt mervärde för att vi ska kunna bejaka den.

Myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden. Den bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Myndigheten bör inte ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal och inte heller ta egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Vidare bör framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghets-system och principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Det är också angeläget att finansiering sker inom de ekonomiska ramarna.

2. Kommissionens arbetsprogram 2018 (V)

Ali Esbati (V) anför:

EU:s grundlagsfästa marknadsliberalism har sedan länge inneburit ett hinder i stärkandet av arbetstagarnas rättigheter och villkor. En viss tendens till att ge arbetsrättsliga och sociala frågor ett större utrymme i överväganden inom EU-systemet kan skönjas under senare år, t.ex. i samband med den riktade omförhandlingen av utstationeringsdirektivet och i processen som nu har lett fram till antagandet av en social pelare. Det är i det perspektivet som högerpartiernas vilja att sätta käppar i hjulet för regeringens EU-arbete på arbetsmarknadsområdet generellt ska ses.

Arbetsmarknadsutskottet hade den 21 november 2017 en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Min förhoppning var att utskottet skulle ge regeringen stöd att för Sveriges räkning bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan om hur en ny myndighet ska utformas.

Jag delar regeringens bedömning och stödjer regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av den nya myndigheten. Jag beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka grundläggande frågor om myndighetens utformning och därmed bevaka svenska intressen – särskilt när det gäller en stark autonomi för arbetsmarknadens parter i alla frågor som rör förhållanden på arbetsmarknaden, och oviljan mot en självförstärkande överstatlig byråkrati.

Mot denna bakgrund föreslår jag att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram för 2018 lyfter att det är viktigt för Sverige att påverka ett förslag om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett tidigt skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen. När ett förslag väl finns på bordet kommer jag att ta ställning till det. Utrikesutskottet bör också redogöra för min uppfattning att en ny myndighet på området bör ha ett tydligt mervärde för att jag ska kunna bejaka den.

Myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden. Den bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Myndigheten bör inte ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal och inte heller ta egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet. Vidare bör framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghets-system och principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Det är också angeläget att finansiering sker inom de ekonomiska ramarna.